

SONRA DEĞİL ŞİMDİ

(4 PERDELİK MÜZİKLİ ROMAN)

Zeki Z. Kırmızı

2010-2023

©

SONRA DEĞİL ŞİMDİ

(4 PERDELİK MÜZİKLİ ROMAN)

Zeki Z. Kırmızı

2010-2023

DİZİN

1. PERDE

1. SAHNE: 2021 yılının haziran ayında İstanbul Cumhuriyet Meydanı, 4

2. PERDE

1.SAHNE: 8 Ağustos 1928: Anıt resmî törenle açılıyor, 8

2.SAHNE: 10 Ağustos 1928: Gazi Mustafa Kemal Paşa anıtı inceliyor, 11

3.SAHNE: 31 Aralık 1929: Üniversite gençliğinin Menemen Olayı'na tepkisi, 16

4.SAHNE: 25 Şubat 1933: Gençlik ant içiyor. “*Türkiye’de Türkçe konuşulur.*”, 19

3. PERDE

1. SAHNE: 10 Kasım 1938: Atatürk’ün ölümü, 22

2. SAHNE: 8 Eylül 1952: Türkiye NATO’ya giriyor, 25

3. SAHNE: 6/7 Eylül 1955: Beyoğlu yanıyor, 29

4. SAHNE: 16 Şubat 1969: Kanlı Pazar, 33

5. SAHNE: 27 Kasım 1970: AKM yanıyor, 38

6. SAHNE: 1 Mayıs 1977: Mayıs, “İşçinin emekçinin bayramı”, 43

7. SAHNE: 12 Eylül 1980: “Bizim oğlanlar...”, 49

8. SAHNE: 2 Temmuz 1993, Cuma: İnsan yakma ayini, 54

9. SAHNE: 1 Ocak 2000: Yılbaşı, 59

10. SAHNE: 20 Kasım 2003, Perşembe: Terör, 61

11. SAHNE: 1 Mayıs 2007: Otuz yıl sonra, 64

12. SAHNE: 20 Şubat 2011: Umut ve umutsuzluk üzerine, 68

13. SAHNE: 28 Mayıs- 30 Ağustos 2013: Gezi: Direnişin günleri, 74

4. PERDE

1. SAHNE (Yerine ve Zamanına Göre Sürüm 0.0): 3202 mikE 92: neröT ev mulpoT, eklÜ, tneK şümlürüşünöD, 82

Sunuş

Alt başlığı müzikli oyun olsa da belli bir türe sokulamayacak, sokulmasını da istemediğim bir yazı çalışması bu. Yazında türel ayrıma sıcak bakmadığımdan değil, geçişli bir yazıyla çok boyutluluğu sağlamak, çok amaçlı kullanım olanağı yaratabilmek için... Tüm yazı türleri¹ içinden geçsin, içeriği tüm bu biçimlerde, yazı türlerinde yankılsın, imge birbirinden oldukça değişik kıyılarda çoğalsın, başkaldırsın diye.

Çalışma her türden kullanıma açık olarak tasarlandı. Kendi başına, desteksiz ayakta kalabilmesi için çok uğraşıldı (en az 10 yıl), ama asıl istediğim, başka yaratıcı emekleri de esinlemesi, onlara ekilecek verimli ham toprak olmasıdır.

Geçmişin geleneksel² oyun/anlatım uygulamaları, çağdaş oyun ve anlatım uygulamalarıyla harmanlandı. Yazı dışı türlere göz kırıldı, yürekten çağrı çıkarıldı her türden yaratıcı yorum yaklaşımlarına.

Bestecimize, oyun, sinema yönetmenimize, çizerimize, canlandırma sanatçımıza, vb. burada sesleniyorum:

Lütfen bu metni kullanın, değerlendirin. Sizin gelecekteki yapıtınıza aracılıktır işlevi. Besteleyin, sahneleyin, yönetin, çizin. Yeniden yeniden üretilmek için önünüzde duruyor. Katkınızla bir kez daha gerçekleşecektir.

Bu bir çağrıdır. Çünkü yaşamımın temel sorusu; hem tikel (kişisel) hem genel (ortak, anonim) yapıt olanaklı mı, sorusu oldu hep.

Türler arası değişik vurgularla, yorumlarla birçok çeşitlemesi olası çalışmanın günceli kavramasında söyleyebileceğim şey ise, her yer ve zamanın bir yer ve zamanla iç içe olduğu. Günü anlamak için dün ve yarından bakmak gerek ve geçmişle gelecek zamanın püfü şimdinin içindedir.

Öyleyse el ele, omuz omuza.

Sonra değil, şimdi.

Zeki Z. Kırmızı

¹ Roman, oyun, müzikli oyun, siyasal opera, bale, çizgi film, üç boyutlu canlandırma, film, (yarı-)belgesel, sahne gösterisi, sunum, ütopya, bilimkurgu, vb.

² Batı, doğu. Sözlü, yazılı.

BİRİNCİ PERDE

1. SAHNE

2XXX. yılının haziran ayında İstanbul Cumhuriyet Meydanı

2XXX yılının haziran ayının günlük güneşlik bir günü. İstanbul Cumhuriyet Meydanı'nda, yani Taksim'deyiz. Yaklaşıyoruz: İşte Cumhuriyet Anıtı. Ama garip bir durum var. Biraz daha yaklaşıyoruz. Ve şaşkın bakakalıyoruz. Bayanlar baylar! Anıtın yontular bölümü boş, bomboş.

Çevrede insanlar gidip geliyor. Kimsenin yadırgadığı, umursadığı yok. Fotoğraf çekenler... El ele sevgililer... Gezinler, yerli yabancı... Sanki anıt oldum olası insansız tasarlanmış, ortası en başından beri boşmuş gibi.

Şu an, saat 17:15.

Anıtın çevresi, İstiklal Caddesi, metro ve yeraltı araç yolu girişleri, alışveriş merkezleri, mağazalar, kafeler her yer insanla dolu. Meydanın batı yanında, yeni yapılan devasa, hormonlu bir cami: *Mescid el Dayyibân*. Kaynaşma onun eteklerinde de sürüyor. Poparabesk müzik, insan bağırtıları, satıcı sesleri, kümelenmiş insan öbeklerinden yükselen uğultu güneşin hâlâ ısıttığı meydanı puslu bir hava gibi sarıyor. Yeni yapılara karşın insanların her telden giyim kuşamları ve gürültü; eski günlere oranla daha da küçülmüş açık alanı, yeraltı otopark ve alışveriş merkezleri, daha da genişletilmiş ve sık ışıklarla kesilmiş yoğun trafikle birlikte alışık olmayan, buraya dışarıdan gelmiş birine panayır havası, karmaşası görünümü vermektedir. Bu curcuna içinde anıt; meydanı saran, başta cami, Sıraselviler'e doğru sağdaki Aya Triada kilisesini görünmez kılmak için birkaç kat daha yükseltile katlı yol, alışveriş merkezleri, büfe ve mağazalar, eski otelin etrafını kuşatan daha da yüksek oteller, yeni kültür ve turizm merkezi adını taşıyan, bir ucu Nişantaşı'nı bulan, modern İslami *biçimleri* harmanlayarak alanı iyice boğuntuya getiren yapılar dizisi, adı Gezi Parkı olan ama yaşlı çınar ağaçlarının bile kesilerek yerlerine, parkı çepeçevre dolanan, eski kışlanın alışveriş merkezi olarak tasarlanmış yeni dörtgen yapısı, Türk ve İslam büyüklerinin oraya buraya gelişigüzel serpiştirilmiş irili ufaklı, bazıları çok abartılmış büyüklükte anıtsal ve simgesel görüntüleri arasında, neredeyse kim vurduya gitmiş... Odağında anıtın yer aldığı halka, ıvır zıvır, ne işe yaradığı belirsiz küçük yapılar, aydınlatma gereçleri ve renkli kent döşemeleriyle (Örneğin şu an, anıtın 20 m

uzağında dev bir çanta maketi dikkati çekiyor: *Shopping days*.) yıllar içinde dolmuş, tören için bırakılan alan dışında geri kalanı, güvenlik, koruma, vb. gerekçelerle erişim dışı kılınmış. Aldırışsız bir kalabalık dört yönde, engelleri mekanik, ilgisiz devinimlerle aşarak akıp duruyor.

Kadın Japon gezgin (*Yanındaki erkeğe kendi dilinde*) Kore wa nani o arawashiteiru to omoimasu ka? Wakarimasu ka?

Erkek Japon gezgin (*Soru soran kadına*) Wakaranai. Hon ni daijida to kaiteru no desu ga...Gaido ni kitemiyo ka?

Kadın (*Kılavuza, ortası boş anıtı göstererek*) Sumimasen, kono monyumento wa nani o arawashiteiru no desu ka?

Kılavuz E-to... Betsu ni nanimo taishita mono dewa nai no desu ga. Shikashi furui mono de, mukashi ha taisetsu ni sareteita no kamoshiremasen. (*Herkese*) Minnasan, mo atsumatte kudasai. Tsugi wa sekai de ichiban okikute moda-nna İsuramukyo no otera desu... Michi o watarimasho. Isogimasho!³

KORO:

**Ustamız Bert⁴ sorar,
Neden yaşar ki insan?
Biz biliyorduk yanıtı,
Söyleyelim unutmadan:**

İnsan unutmak için yaşar!

**Anımsamanın ustası Bert,
Kendisi unutuldu çoktan.**

³ **Kadın Japon gezgin** (*Yanındaki erkeğe kendi dilinde*) Sence ne anlatıyor? Bilgin var mı?

Erkek Japon gezgin (*Soru soran kadına*) Bilmiyorum. Kitapta önemli olduğu yazıyor ama... İstersen kılavuza soralım.

Kadın (*Kılavuza, ortası boş anıtı göstererek*) Özür dilerim, bize, bu anıtın neyi simgelediğini anlatır mısınız?

Kılavuz Eee...Şey. Belli bir şeyi değil. Ama eski bir şeyi, eskiden önemli sanılan bir şeyi olabilir. (*Herkese*) Haydi toplanıyoruz. Dünyanın en büyük, yeni ve modern İslam tapınağında sıra... Karşıya geçeceğiz. Acele edelim lütfen!

⁴ Bertolt Brecht

Anıları güzel insanlar da
Sürüklenip arkasından...

İnsan unutmak için yaşar!

Bert yok, ne de artık dert!
Unutmak suç sayılmaktan
Çıkalı, ‘*Oluyor bir on yıl kadar*’⁵
Öyleyse hadi unutmadan:

İnsan unutmak için yaşar!

Diplerden, derinden bir uğultu gelir. Kararlı ve genç bir ses, uğultunun
arasından açık ve duru seçilmektedir:

**“1919 yılı Mayısının 19`uncu günü Samsun`a çıktım. Ülkenin genel durumu
ve görünüşü şöyledir.”⁶**

⁵ Nazım Hikmet Ran; Kız çocuğu, 1956

⁶ Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk, 1927

İKİNCİ PERDE

1.SAHNE

8 Ağustos 1928: Anıt resmî törenle açılıyor.

Yontuların bulunduğu bölüm örtülü. TBMM reisi Kazım Özalp, anıt yapımı için oluşturulan milletvekili komisyon üyeleri ve başkanları Hakkı Şinasi Paşa, anıtın yaratıcısı Pietro Canonica, mimari düzenlemeleri yapan kurum ve işletmelerin temsilcileri, anıt yapımında çalışan öğrenciler, sanatçılar, işçiler, kadınlı erkekli yurttaşlar öbeği. Kalabalık, anıtı saran çemberi en dışından kuşatıyor.

Hava açık, bulutsuz, sıcak... Başlarında genç teğmenle tören kıtası... Teğmen dikkatli ve heyecanlı...

Yontuları örten örtü çekiliyor. Anıt herkesi büyüleyen bir ışık kaynağı gibi beliriyor tam ortada.

Kazım Özalp, anıtın önüne yerleştirilen küçük kürsüye çıkıyor. Ve konuşuyor: Cumhuriyet buradaydı (*sol göğsünü işaret ediyor*), şimdi de orada (*Anıtı işaret ediyor*). Bu cumhuriyet sonsuza dek yaşayacak ve yaşadıkça... (*Haykırışlar, alkış, uğultu...*) Bugün...

KORO:

**Neyi gördük orada?
Kurtuluşun ölüleri,
Çoktular, öyle çok ki
Cephede, siperlerde.
Ama şimdi dirildiler,
Boğuldular sevince.**

**Ne görüyoruz şimdi?
Kuruluşa kalanları,
Bi' yanlarıyla teselli...
Kavramış koca elleriyle,
Gencecik cumhuriyeti.**

Ölüler diriliyor,

Küllerinden yükseliyor.

Teğmen, bölüğüne tam komut verecekken, gözü anıtın güney cephesindeki yontulara takıldı. Şaşırdı. Askerler ellerinde tüfekleri teğmenlerine bakıyorlar. Genç teğmen, bir saniye davetlilere ve yurttaşlara göz atıyor. Acaba onlar da gördüler mi onun gördüğünü? Ama bu olanaksız... Cansız, tunç yontular kıpırdayabilir, devinebilirler mi? Düş görüyor olmalı. Bir daha bakıyor. Anıtın yontuları kıpır kıpır, canlı, coşkulu ve Gazi Mustafa Kemal Paşa, başını hafifçe sağa çevirerek bir şey söylüyor ve sağ eliyle kalabalığı gösteriyor. Teğmen bir haftadır yaşadığı tören günü gerilimiyle sanrılar gördüğüne inanıyor. Komutunu veriyor: *Ateş! Ateş! Ateş!*

Kız çocuğu (*Elinden tutan annesine*) Neden ağlıyorsun anne?

Anne Hiç. Hiç bi'tanem! Heyecanlandım da...ondan. Bak, orada Gazi Paşa'yı gördün mü?

Kız çocuğu Hangisi?

Anıtın kuzeyindeki yontu öbeği içinde atlı kişi kıpırdar. At kişneyerek şaha kalkar, üstündeki direnişçi tüfekli elini havaya kaldırır. Öndeki oturmuş kadın kişi eğilip kucağındaki bebeğini öper. Güney cephesinde kaynaşma sürmektedir. İsmet ve Fevzi Paşa, Gazi Paşa'yı dinler gibidirler ve hafifçe başlarını sallamaktadırlar gülümseyerek. Gazi bir an sağ elini hafifçe yükseltir ve kalabalığı selamlar. Bir şeyler söyler. Sovyet generallerden biri sağ elini yumruk yapmış, havaya kaldırmıştır belli belirsiz bir anda: *Hurra!* Hep birlikte: *Yaşa!* Bir daha: *Yaşa!* sesleri yükselir anıt öbeği ortasından.

Gazi Paşa (*Elleriyle insanları göstererek*) Maya tuttu mu İsmet?

İsmet Paşa Zerrece kuşkum yoktur paşam, tutmak zorunda. Tutacak...

Gazi Paşa (*Soluna hafifçe dönerek*) Sen ne dersin Fevzi Paşa?

Fevzi Paşa Artık dönüş yok Paşam...

Gazi Paşa (*Ortaya*) Daha çok işimiz var. Bakın şu yurttaşlarımıza, yüzyıl sonrasının Türkiye Cumhuriyeti orada...

Topluca (*Onaylayarak*) Görüyoruz Paşam!

Gazi Paşa (*Gözleri yaşarır*)

KORO:

**Acılar dertler geride kaldı.
Şimdi temelleri sağlamca kurmanın,
Şimdi köklerin suya hasretini
Gidermenin zamanı.**

**Bitsin hasret!
Yaşasın cumhuriyet!**

**Savaş uzak dursun bize,
Şimdi kardeş kardeş boy atmanın
Şimdi göklerin engin barışını
Kucaklamanın zamanı.**

**Artık bitsin hasret!
Yaşasın, (Çok yaşasın) cumhuriyet!**

Sesler yükselmekte... Coşku neredeyse elle tutulur gibidir kalabalıkta. Düzen bozulmuş, asker sivil, davetli birbirine karışmıştır. Herkes sevinç içerisinde. Teğmen sevinçli olduğunca şaşkındır. Ne yapacağını bilememektedir. Anıttaki yontularda genel bir canlılık, kıpırtı görülüyor. Bunu teğmenden başka ayımsayan da yok daha. Bu tanıklığı yapmamış gibi davranmakta bulmuştur umarı. Düşünmemeye çalışıyor. Bugün öyle bir gün ki her türlü tansığa gebe... Yüreğinin sesini dinlemeli en iyisi.

Hava aydınlık, güneşli, pırıl pırıl... Gökyüzünde, çok yukarılarda bir şahin anıtı odaklamış, geniş çemberler çizerek uçmaktadır.

2.SAHNE⁷

10 Ağustos 1928:

Gazi Mustafa Kemal Paşa anıtı inceliyor.

Güneş doğuyor⁸. Güneyde, Marmara çizgisinde, doğan güneşle renkten renge giren bulutlar yığılı. Kızılın tonları sarmış tüm çevreni. Erken saatte, iki araç giriyor Dolmabahçe yolundan meydanın bulunduğu yere ve anıta yaklaşıyor. Sürücü aracı durdurup iniyor ve sağdaki kapıyı saygıyla açıyor. Reisicumhur Mustafa Kemal Paşa'dır araçtan inen, sonra diğerleri de iner. Vali, Bozok, Kılıç, birkaç mebus⁹, anıtı yapan sanatçılar...

İndiği aracın önünde duran Paşa, önce güneşin doğduğu yöne bakar. Yüzüne düşen günışığıyla mutludur. Sonra anıta döner, uzaktan kuzey cephesindeki yontulara bakar. Yaklaşır. Etkilenmiş, büyülenmiş gibidir. Çevresindekiler biraz geriden gelir. Ortalıkta onlardan başka kimse görünmemektedir. Uzakta kaldırılan kepenk sesleri, birkaç belli belirsiz devini... Canonica kümeden sağa doğru biraz uzaklaşır, sanki özellikle bir şey yapmak ister gibidir. Anıtın kuzey yontularını ve Gazi'nin bulunduğu canlı kümeyi aynı açığa alan bir yerde durur. İzler.

İlginç bir şey olur. Yavaşça anıta yaklaşan Gazi'nin dikkati kendini simgeleyen yontuya odaklanır, bakışları buluşur (sanki). Arkadakiler de Gaziyle uyumlu, yavaşça ilerlemektedirler. Bakışların buluştuğu andan başlayarak, sivil giyimli Mustafa Kemal'in duruşu ve devinimi yontudaki kendi örneğine benzemeye başlar. Sanki yontudaki o başkaldırmaya kararlı, eyleme hazırlanan ruh durumu ona geçmiş, sanki birbirlerinin yerine geçmeye, sıçramaya hazırmışlar, bunu yapmak üzerelermiş gibi bir izlenim doğmuştur herkeste. Gerçek ve canlı Mustafa Kemal, birkaç adım sonra, anıttaki kendi yontusunun tıpkısına dönüşmüştür bile. Düşünen, tasarlayan, gücünü sınyan ve her şeyden önce eylem diyen kararlı önder...

⁷ Kimi kaynaklarda tarih 9 Ağustos 1928 olarak verilir. Gerçekte Gazi Mustafa Kemal Paşa eşliğindekilerle Dolmabahçe'den gelip Şişli'ye geçerken otomobilini durdurup inmeden izlemiştir anıtı. 2 gün önceki açılışa ise katılmamıştır. Anıt hakkında düşüncesi tam olarak bilinmemektedir, tartışma konusudur.

⁸ Gerçekte, Atatürk Cumhuriyet anıtını akşamüzeri ziyaret etmiştir. Bkz. *Turgut Özakman, Cumhuriyet 2, Bilgi yayınevi, 26.basım, 2010, Ankara, s.736*

⁹ Milletvekili, sayılv

Canonica gülümser, sevinçlidir ve çok heyecanlanmıştır. Durum ve yapıtı oradadır, bütün bunları duyumsamıştır ama şu anda tanık olduğu şey, bu bir tür deri değiştirme, dönüşme öyküsü onu aşmıştır, bir şaman törenine tanıklık ediyormuş duygusu yaşatmaktadır. *Bu benim için bile fazla*, diye düşünmektedir içinden. İnsanlar şaşkındır. Canonica her şeye karşın tam da görmeyi umduğu şeyi görmüştür. Yine içinden söylediğini sanır, ama İtalyanca ağzından dökülen sözcükler tersini gösterir: *İşte tarih (yapmak) bu! Questa é storia!*

KORO:

Sarışın bir kurda benziyordu¹⁰

**Daha yeni başlıyordu her şey...
Biliyordu bunu, hiç unutmamıştı.
Avuç avuç topluyordu günüşiğini.
İçinde tutuklu ve öfkeli kaplan,
Çıkıyordu kafesinden.**

Gözleri çakmak çakmaktı¹¹

**Cesareti vardı, umudu vardı,
Gücü vardı, öfkesi ve tutkusu...
Bu ulus, bu ülke hep koparacaktı;
Kaplanın sonsuz gücüyle atılıp,
Güneşten, hakkı olanı...**

Kılıç Ali (Eğilip Kazım Özalp'ın kulağına) Gözlerini dört aç! Böylesini bir daha hiç göremeyeceksin.

Salih (Heyecanlanarak) Bu... Bu ne?.. Neler oluyor?

Kazım Bey (Kılıç Ali'nin bileğini tutar. Bir şey söylemek ister ama konuşamaz.)

¹⁰ Nazım Hikmet Ran, *Kuvayı Milliye Destanı* (1941), Bilgi Kitabevi y., 1968, Ankara.

¹¹ A.g.y.

Küçük topluluktan bir uğultu yükselir. Toplulukla anıt arasındaki Gazi Paşa, diğerleri, çok iyi oynadığı sarı zeybeği anıştıran, iyice yavaşlatılmış, biçimsel ve soyut bir oyuna başlar. Ama her dans tümcesinin sonunda anıttaki kendi bronz yontusunun konumunu alır ve birkaç saniye o konumunda donar. Sonra yine bir soyut dans adımı ve aynı donma. Bu birkaç dakika sürer. Herkes şaşkınlık içerisinde, büyülenmişçesine bu törensel oyunu izlemektedir. Önderleri, sanki kurtuluş savaşını başlatmak üzeredir ve bir kez daha savaşa çağırmaktadır arkadaşlarını.

Her diz vuruşunda, anıtın insanlara dönük cephesindeki figürlerden, topluca, *Heeeyyyt!* ya da *Haydaaa!* çığırışları yükselmektedir belirsizce. Gerek eşlikçileri gerekse anıttaki yontular başları ve bakışlarıyla belli belirsiz Paşa'nın devinimlerini izlerler. Solda biraz arkada kalmış üç yontu önlerindeki yontunun omzundan uzanıp görmeye çalışırlar. Sağ elini Gazi Paşa'nın sağ omuzu üzerinden öne doğru uzatan kadın, heyecanla; *Bakin, bakın, gördünüz mü paşamızı, sarı paşamızı!* diye seslenir.

KORO:

**Sırtını şu dağlara yaslar¹²,
Başlarsın düşünmeye:
Ölmek kolaydı, çok!
Zor olan ayakta kalmak.**

**Dağları bürüse de kara duman,
Yağmur getirecek bereketi
Halk ayaklanacak o zaman
Oynayacak zeybeğini.**

**Aman da deli gönül uslanmayacak,
Söz düşmeyecek toprağa...
Silahlar paslanacak,
Barış gelecek yurda.**

¹² *Sarı Zeybek* türküsünden esinlenerek.

Güneş epeyce yükselmiş, anıtın önünde duranların batıya doğru uzanan gölgeleri kısaltmaya başlamıştır. Gökyüzü tan kızılığını çoktan yitirmiş, engin bir maviye vermiştir kendini. Canonica tek başına kıpırtısız durduğu yerde, tüm yaşamı boyunca böyle bir şeyle karşılaşmadığını ve asla karşılaşmayacağını bir daha düşünmektedir hafiften iç çekerek. Hem yaptığı şeyden hoşnuttur hem de şimdi anlamaktadır Türk ulusal bağımsızlık savaşının ne demek olduğunu ve hayıflanmaktadır bir yandan: *Keşke bunu daha önce kavrasaydım, ah!*

İçinden bunları geçirirken kulağına kimi tam anlayamadığı sesler gelmektedir:

Merhaba Çocuk! Merhaba Asker!

Gazi Paşa anıtı dönmektedir tam o sırada. Elinde sancak tutan figürün önünden geçmektedir ve askeri selamlıyor olmalı. Yürüyüşü canlı, sevinçli, coşkuludur.

Yanındaki insanlar da yine biraz geriden onu izler. Canonica açıktan çizer çemberi. Uzaktan bakmayı yeğlemektedir.

Vali (Kılıç Ali'ye) Olağanüstü değil mi? Tansıma gibi...

Kılıç Ali (döner, valiye bakar, dingin) Bunda şaşacak ne var? İlk değil ki!.. Kaç kez görmüşlüğümüz, tanıklığımız var. Artık alıştık.

Vali Yaa!

Şimdi Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal'in yüzü güneşe dönüktür ve gölgesi İstiklâl'e doğru uzanmaktadır. Anıtın güney cephesi yontularına bakar tek tek. Her baktığı kişiyle yüzündeki anlatım değişmekte, bakışları içinden geçen değişik duyguları yansıtmaktadır. Hüzün, güven, tasa, sevinç, kaygı, kararlılık, dostluk vb., duygular dalga dalga akıp geçmektedir gölgede kalmış yüzünden. Uzun süre (birkaç dakika) yukarıya, oradaki cansız insanlara bakar. Bir şeyi anlamaya, o yontuların ortasında yatan ve kendini göstermeyen gizli bir soruya odaklanmış, yoğunlaşmış bir duruştur bu: *Ne olacak? Şimdi ne olacak? Ne yapmalı? Nereden başlamalı?*

Bu sorular Gazi Paşa ile anıttaki figürler arasında gidip gelmekte, görünmez bir düşünce akımı gerçekleşmektedir. Kısa bir süre sonra yontular kümesinden Rusça ve Türkçe sesler yükselir, anıtın çevresindeki Gazi ve arkadaşları bu sesleri anlayamaz, ayırtıramazlar. Ama seslerin düzeyi, iniş çıkışları, taşıdıkları duygu yükü yoğun, kıvamlı, heyecanlı bir tartışmanın yürüdüğünü göstermektedir. Nasıl bir yol

izlenecek, daha hangi devrimler gerçekleştirilecektir? Her iki Gazi Paşa da sessizdir, ötekini dinlemektedir.

Nereden çıktığı belli olmayan bir güvercin yukarıdan süzülür ve anıttaki Gazi Mustafa Kemal'in göğsüne doğru açık avucunun içerisine konar.

Gazi, çevresindekilere döner, yüksek sesle:

-Yürümek değil, uçmak, der. İşte güvercinin dediği...

Diğerleri yanına yaklaşır. Sonra birlikte arabaların durdukları yere doğru yürürler. Yarı yolda, anıtı henüz dönmeden, Gazi hafifçe başını çevirip anıta bakar. Anıttaki Gazi yontusu, merak etme, ben hep burada olacağım, dercesine eliyle bir işaret yapar.

Araçlara binilir ve tutulur Şişli yolu. Koro alır sözü:

KORO:

**Uçmak dururken koşmak,
Koşmak varken yürümek,
Ara verip dinlenmek,
Yakışır mı devrime?**

**Birken iki olmak,
İkiden almak hızı,
Çıkmak düze ışığa.**

**Tüy telek...
Daha çok kanat gerek,
Daha cesaret gerek bize,
Daha cesaret gerek.**

3.SAHNE

31 Aralık 1929: Üniversite gençliğinin Menemen Olayı'na tepkisi.

Gazeteci çocuk (*Heyecanla, canhıraş bağırarak*) Yazıyooooor! Yazıyor!
Menemen'deki vahşeti yazıyor! Yazıyooooor!

Bir adam (*Merakla*) Ne bağıırıyorsun çocuk? Sabah sabah... Ver bakayım bir tane...

Gazeteci çocuk (*Uzatır*) Buyur abi! Yazıyooooor, Menemen'deki asteğmeni kesen canileri yazıyor!..

Berber (*Uzaktan*) Onlara cani denmez, yobaz denir, yobaz...

Meydanda her zamankinden daha gergin, devingen bir hava sezinlenir. İnsanlar sinirli gelip geçer, dükkânlarını açar, alışveriş yaparlar.

Uzaktan, güneybatı yakasından gökyüzünü dolduran bir uğultu gelmektedir. Belirsiz, ne olduğu anlaşılmayan bir uğultu... Kalabalık toplanmış olmalı. Bir gösteri mi?

Anıtın güney cephesinde de bir dalgalanma, kıpırdanma olmuştur. Pür dikkat, öndeki yontular havayı koklamakta, olanı biteni anlamaya çalışmaktadırlar sanki. Gazeteci çocuğun bağıra çağıra söyledikleri canlarını sıkılmış olmalı.

Gazi Mustafa Kemal (*İsmet Paşa'ya dönüp, eliyle göstererek*) Paşa, bu... Bu ne şimdi? Fethi'yi de o kadar uyardık...

İsmet Paşa (*Durgun, dikkatli*) Evet paşam, biliyorum. Cezalarını çekecekler...

Gazi (*Eliyle sertçe bir hareket yapar*) Hem de derhal... Acımadan... Hiç gecikmeden...

Yontu kalabalığının arka sıralarından bir adam öndekilerin arasından eğilerek, gazeteci çocuğa seslenir:

-Şşşt, çocuk, baksana!

Çocuk yukarıdan, anıttan yönelen sese aldırılmaz, başlıkları bağıra çağıra geçmektedir. Bugün belki elinde gazete kalmayacak, iyi para geçecek eline. Hadi hayırlısı. Kardeşi de hasta. İlaç alınacak.

-Yazıyoor, hükümetin tepkisini yazıyor.

Anıttan bu kez, daha yüksek sesle:

-Gazeteci, bakar mısın?

Çocuk irkilir ve ürkererek yukarıya doğru bakar. Bir elin parmakları onu göstermekte, bir gazete istemektedir. Çok korkmuştur. Bu adamın orda ne işi var. Gasteyi n'apcak ki? Hem parası var mı bakalım?

Yontu biraz daha eğilmiş:

-Bana doğru katlayıp fırlat şu gazeteyi. Hadi evladım!

Çocuk büyülenmiş gibi bir gazete çıkarır askılığından, hiç ses çıkarmadan ve gözleri onun devinimlerini izleyen yontuya kilitli, katlar ve ne yaptığını da bilmeden, yukarıya doğru fırlatır. Parayı unutmuştur ve fırlatma işini iyi becerir, ilk atışta gazete, artık ortalıkta görünmeyen kişinin eline ulaşmıştır. Kümenin ortasında bir dalgalanma olur, ivedi açılan gazete sayfaları, hışırtılar, eğilen kafalar... Bir ses yüksek sesle: *'Ajansın İzmir'den geçtiği ve hükümet kaynaklarınca doğrulanan bir habere göre, 23 Aralık 1929günü, sabah vakti, Nakşibendi Derviş Mehmet nam yobaz, etrafına topladığı bir avuç çapulcu sürüsüyle... Asteğmen Kubilay... ateş... başını bahçıvan testeresiyle...'*

Batı ufkundan gelen uğultu şimdi daha gür, boğuktur. Herkes kulak kabartır. Neler oluyor? Beyazıt kulesi, minareler, aşağıda kule, Haliç'i sarıp sarmalamış, sis gibi doldurmuş insan kalabalıklarının sesini duyanlar iç geçirip ürperirler.

KORO:

**Buz gibi hava.
Asteğmen Kubilay feda,
Vatan uğruna...
(Böyle demiş İsmet Paşa¹³)**

**Keşke sağ olup yaşasaydı,
Yurduyla boylansaydı...
Keşke ininde boğsaydı
Kudurmuş yobazı, kar.**

**Hava ayaz, buz gibi.
Kar utanıyor. Ak kar...**

¹³ “Kubilay devrim uğruna, vatan sevgisi ve bütünlüğü yolunda yalnız başına, kuvvet hesabı yapmayan bir idealist vatanseverlik örneğidir. Kubilay, millet yolunda canını her an fedaya hazır olan geleneksel Türk yaradılışının müstesna abidesidir.”-İsmet İnönü

4.SAHNE

25 Şubat 1933: Gençlik ant içiyor. “*Türkiye’de Türkçe konuşulur.*”

Anıtın bulunduğu alana dört bir yandan akın akın insanlar, özellikle gençler gelmektedir. Elllerinde Türk bayrakları ve ağızlarında haykırışlarla... Önce uzaktan, uğultu arasında seçilemeyen savsözler, anıta yaklaştıkça belirginleşiyor. Öfkeli bir kalabalık bu... Cezalandırmak istiyor.

-Kahrolsun yabancı şirketler!

-Türkiye’de Türkçe!

-Kapitülasyonlara son!

Üniversite (Darülfünun)¹⁴ gençliğidir yürüyüş koluyla, bayraklar ve yazılı bezler taşıyarak gelenler. Anıtın dolayındaki yığılma taşkındır, ayak basacak yer yoktur neredeyse. Arada birileri anıt oturmaliğine tırmanıp bir şeyler söylemeye çalışıyor. Konuşmalar arasında *Wagon Lits Şirketi*’nin adı, Fransızca, Türkçe, vb. sözler geçiyor. Kalabalık orasından burasından dalgalanıyor, önder görünömlü gençler sesleniş ve devinimleri yönlendirmeye, güdülemeye çalışıyorlar. Daha gelenler var. Binlerce kişi doldu alana. Sesler, uğultu duru ve soğuk gökyüzüne doğru yükseliyor.

Gazi Mustafa Kemal (Fevzi Paşa’ya, dönerek) Nedir bu Fevzi Paşa? Neler oluyor?

Fevzi Paşa (Göğsünde kenetlediği kollarını çözer, sol eliyle kalabalığı işaret ederek) Tam anlamış değilim, ama bir tepki olmalı...

Gazi Mustafa Kemal (Önüne, kalabalığa bakıp başını sallayarak) Bu çocuklara, gençlerimize güvenmeliyiz, değil mi? Bunlar, genç Cumhuriyetin haklı öfkesi olmalı...

Fevzi Paşa (Onaylar) Saptama yerindedir paşam, buyurduğunuz gibi... Bu sıradan bir gösteri değil.

İsmet Paşa (Mustafa Kemal’e) Bu da nesi! Tepemize çıkacaklar!

Gazi Mustafa Kemal (Ona, sağa doğru dönerek) Bırak çıksınlar Paşam, onları taşır bu omuzlar...

Gerçekten de elinde bayraklı bayraksız gençler anıta tırmanmış, insan yontularının orasına burasına basarak omuz ve kafaların üzerine tünemiş, denge sağlamaya çalışmaktadırlar. Bayrak tutanların bazıları bayrağı dalgalandırmakta, elinde kâğıt, bildiri tutan biri kalabalığa sesini duyurmaya çalışmaktadır.

¹⁴ 1 Ağustos 1933 üniversite reformundan sonra İstanbul Üniversitesi oldu.

Bir an uğultu kesilir. Kalabalık sanki tek yürek olmuş, bilinmez bir istem gücüyle susmuştur. Sanki anıtın ortasından Mustafa Kemal Paşa gençlere sesleniyordur. Kalabalık duru gökyüzünde tane tane duyulan bu sesleri alıp tümce tümce yinelemekte, gençler cumhuriyete bağlılık andı içmektedir.

Sonsuza değin koruyacağımıza...

Savunacağımıza...

Daha daha yükselteceğimize...

Çağdaş uygarlık düzeyine...

.....

Ant içerim.

Rim rim rim...

Pera girişinde, kalabalığın kenarında duran bir simitçi, başında tablasıyla, *taze simit, sıcak simit*, diye dolanmaktadır. Yoruldu ve tablasını üçayak üzerine indirdi, yerleştirdi. Böyle bir mahşeri kalabalık çoktandır görmemişti. Bu ikinci tabla... Böyle giderse simit yetiştiremeyecek. Bugün işi iş... Bir de şu soğuk olmasa. İyi de ne iş? Bu gençler ne ister, dertleri ne? Neden bunca patırtı, gürültü? Anıta doğru bakar, onunla ilgili bir şey belli ki... Anıt salkım saçak... Heykeller görünmüyor canlı insan salkımlarından. Gülesi geldi, gülünç buldu görüntüyü. Hele, biraz daha yanaşsam mı?

Anıta sokulur. Dikkatlice ve uzunca bakar. Bütün bu hengâmeyi öğrenmek ister gibi. Kalabalıktan çıkan gür ses, ant içiyor ama niye? Anıt yontularının orasından burasından sarkan insanların arasından bir kıpırtı görüyor ve gözlerine inanamıyor. Yok daha neler? Cansız, demirden suret? Olacak şey mi? Gözü kayıyor. Baktığı yerde, özellikle arka sıralardaki yontu öbeğinin tıpkı canlı insanlar gibi ant içme seslenişine katıldıkları, kolların bacakların arasından heyecanla önlerini ve kalabalığı görmeye çalıştıklarını, omuzların üzerinden boyunlarını uzattıklarını görüyor bir kez daha. *Vııııı*, diyor gözlerini ovalayarak. *Yok canım! Rüya mı görüyom ben?*

KORO:

Gördüğün düş değil simitçi.

Simitin soluna koyarsan biri,

Görürsün onda onluk gerçeği.

Kütle kitle kütle kitle.

Kurut bataklığı! Kov şu sineği!

Ne yap et, bul gerçeği!

ÜÇÜNCÜ PERDE

I. SAHNE
10 Kasım 1938:
Atatürk'ün Ölümü.

KORO:

Karadeniz daha kararmış,
Haliç katılmış kalmış,
Ayağa kalkmış Çanakkale,
Dolmabahçe önlerinde Marmara
Kendi içine akmış...

Büyük uykuya yatmış Ata!

Atlar mıydı yorulanlar,
Gecenin en parlak yıldızı mı?
Düşümüzü bundan böyle,
Kim köpürtecek şimdi?
Tam çıkmışken ana yola...

Büyük uykuya yatmış Ata!

Gözyaşlarını silen mendiller ormanı. Sarsılan omuzlar. Sessiz yaşlı insanlar. Biri caddeye girerken soldaki duvara tutunuyor bir an. Yas havada ağırlaşmış bir kütle. Derişiyor. Devinimler yavaş, çok yavaş... Gazeteci çocuğun sesi çıkmıyor. Bağırıyor. Üşüyor. İçinde bir titreme...

Bir martının çığlığı biçiyor yas havasını. Tıp tıp kan damlaları... Kanayan bir şey (mi) var(?)

Bu yas teselli tutmaz, diyor biri, yanındakilere mi kendine mi belli değil. Bu haksızlık, dercesine öfkeyle dikleniyor, bakıyor genç bir kadın. Bakalım başını daha

ne kadar dik tutacak. '*Hava kurşun gibi ağır*'.¹⁵ Havada öyle bir duygu var ki sanki bir neden, bütün her şeyi kucaklayıp açıklayan bir şey yok oldu, birden uzaklaştı, çekip gitti. Öksüz bıraktı geride kalan herkesi...

Hayır, kimsenin içinden konuşmak, başsağlığı dilemek gelmiyor. Arada hıçkırık sesleri; denetlenmek istenen ama denetlenemeyen...

Ajans radyodan geçiyor haberi:

"Büyük Ata'mız, Dolmabahçe sarayında, saat tam dokuzu beş geçerken... Son sözü... Hepimizin başı sağ olsun..."

Sessizliğe dayanmak, onun gizli, dev dalgalar biçiminde tüm İstanbul'un, tüm ülkenin üzerine yayılan gücünü duymamak olanaksız. Yüreklerden kan çekiliyor, umarsızlık donduruyor içinde bulunulan anı. Bu anın içerisinde tüm geçmiş, şimdinin acısı ve gelecekte yaşanacak her şey var. Bu anı taşımak, bu anın sahibi olmak zor. Meydanda kimileri kendilerinden uzaklaştırmak ister gibi elleriyle bir şeyleri itiyorlar. Oysa an, onların bedenlerini de çoktan ele geçirdi. Kendi buyruğu altına aldı. Herkesi yöneten şey işte, dışarıda mı içeride mi olduğu anlaşılamayan bu anın kendi...

Anıtın güney yakası kişileri dalgalanıyor. Heyecan dorukta. Paşalar, siviller, tümü bir şeyler umarcasına ya da son bir kez kut alırcasına ellerini Atatürk'e uzatıyorlar. Omuzlarından, göğsünden, sırtından sıvazlıyorlar onu. Gazi Mustafa Kemal Atatürk yontusu kıpırtısız...

İsmet Paşa (*Bir eli havada*) Susunuz!.. Başbakan'ın (Celal Bayar) açıklamasını dinleyelim.

Eller çekilir. Sessizleşir anıtın kişileri. Dinlerler. Bir asker, bir kadın öğretmen arka sıralarda gözyaşlarını tutamazlar.

Fevzi Paşa (*Mırıldanarak*) Çok erken, çok!.. Nasıl sürecektir?..

¹⁵ Nazım Hikmet Ran, *Kerem Gibi* (1930).

Bulutlu, kararmış havada ağıtımsı bir uğultu. Uzaktan belli belirsiz ve her biçimde yorumlanabilecek sesler yaklaşıp uzaklaşıyor, dalgalanıyor. Dolmabahçe önlerinden, Boğaz girişinden motor, vapur kampanaları ve araya giren derin, yıkıcı, dayanılmaz sessizlik birikintileri. Bu sessizliği aralayan uğultunun teselli edici, iyileştirici bir yanı var.

İsmet Paşa (*Yatıştırıcı sesle*) Burayı terk etmek yok. Kimse kıpırdamasın yerinden. *İstirham* ediyorum.

Birden çok yontu: Ama paşam?..

İsmet Paşa (*Kararlı, sertçe*) *İstirham* ediyorum. Yapacak çok iş var.

İki Rus general başlarını sallar, susarlar. Kederli ve kararsız oldukları her hallerinden bellidir. Gözlerinde bir şaşkınlık anlatımı belirgindir. Diğerleri daha dingin, üzgün ama yatışmışlardır. Gözleri genellikle Gazi'nin üzerindedir, bir tansık bekliyor gibiler.

Yine de yontu kümesinin ortasından arada bir hıçkırık sesi duyulur.

Hava soğuktur. Yağmur çiseler. Orada burada insan kümeleri oluşmuş, bir yöne doğru adımlarıyla sürüklenircesine akıp gitmektedirler.

Birden gökyüzü kararır, sonra açılır. Bu olağanüstü durum başların gökyüzüne dönmesine neden olur. 12 yaşlarında Nezihe, eğilir, elinden tuttuğu kardeşi Zeki'ye, *Bak, bak!* der, eliyle gökyüzünü gösterir. Küçük; şaşkın, kaldırır başını, iri iri açılan kara gözleri gökyüzündeki o şiirsel devinimi yansıtmaktadır şimdi. Ablası büyülenmişçesine sığırıcık sürülerinin olağanüstü, inanılmaz danslarını izlerken, o daha ne olduğunu anlamamıştır bile.

Akşam yedi suları. Sessizlik kalın bir örtü gibi. Yağmur çiseliyor. Güney kümesi içinden bir patlama sesi yırtıyor karanlığı. Bir tabanca sesi bu...

Askeri giyimli biri, arka sıralarda sendeliyor, dizleri üzerine düşüyor, gözden yitiyor.

2. SAHNE

8 Eylül 1952: Türkiye NATO'ya giriyor

Çok şık ve günün modasına uygun giyinmiş bir kadın, başında tüylü, siperliksiz, yarım peçeli şapkası, koyu döpiyesiyle uyumlu çantası sağ omzunda Nişantaşı yönünden anıta doğru yürümektedir. Belli ki İstiklâl Caddesi'ne gidecek. Anıtın yakınında gözünü alan bir şey olur. Güney cephesinde yontular topluluğu dalgalanmıştır sanki. Huzursuz olur ve güvenli yürüyüşü aksar. Yüksek topuğu üzerinde düşecek gibi olur bir an. Ama kendini çabuk toparlar ve çaktırmadan, o kısacık an içinde durumunun çevreden görülüp görülmediğini anlamaya çalışır. Hayır kimse bir şey görmedi, sorun yok öyleyse. Ama... *Aa, yok canım... Yok canım, üstüme iyilik sağlık. Daha neler!*

Duraklar. Kim ne derse desin, ne kadar banal bulursa bulsun...

Onu tedirgin eden şeyi anlamak zorunda... Durur, biraz ilerlemişken durur, hafif arkasına döner, sol omzunun üzerinden, süzerek bakar anıta. Gerçekten boylu poslu, orta yaşlarda, hoş bir kadındır.

Gazi Paşa arkasına yarı dönmüş, iki üç kişiyle elleri ve başlarını da sallayarak yüksek sesli, mimikli, sert bir konuşma yapıyor görünmektedir. Zaman zaman ön sırada iki yanında bulunanlar da söze girip bir şeyler söylemeye çalışıyorlar. Kadının gördüğü budur ve içinden geçen son şey; *Ayy, şimdi bayılacağım! Lütfen yardım ediniz, olacak.*

Atatürk (*Arkasına dönmüş, Frunze'ye*) Generalim, sizinle dostluğumuz eskidir. Bu durum köklü dostluğumuza zarar versin istemem.

Voroşilov (*Araya girer, Frunze'yi yatıştırmak ister gibidir. Atatürk'e*) Mareşalim, Türk-Sovyet dostluğunun anti-emperyalist savaşla sınanmış birlikteliğine...

Fevzi Paşa (*Elleriyle sakın olun işareti yaparak*) Size karşı düşmanca bir davranış değil efendim, yeni dünyada yerimizi almak, ulusal güvenliğimizi...

Frunze (*Fevzi Paşa'ya*) Kime karşı komutanım, NATO'nun kime karşı kurulduğunu bildiğinizden hiç kuşku yok.

Fevzi Paşa (*Biraz sinirli, Frunze'ye*) Keşke Kars Ardahan meselesi...

İsmet İnönü (*Araya girmeye çalışır*) Beyler, uluslararası ilişkiler hassas politikalarla yürütülür. Biraz sakın olalım, önümüze bakalım. *Akliselim...*

Frunze (*Hala öfkeli, kırgın*) Ama biz sizi Cemiyeti Akvam'da, Boğazlar meselesinde hep desteklemedik mi? Ultimatomunuz üzerine taleplerimizi hemen çekmedik, özür dilemedik mi? Bunlar gerçek nedenler olamaz... (*Son tümce umulandan yüksek ve tiz çıkmıştır*).

Atatürk (*Tartışmayı kesmek ister bir deviniyle*) Efendim, bu konu hükümetimiz ve meclisimizce yeniden değerlendirilecektir. Şüphemiz olmasın ki bağımsızlık ve ulusların kardeşliği, eşitliği konusunda hassasiyetimiz bizim de, biliyorsunuz... yüksektir. Ama şimdi, sizden birazcık daha serinkanlı olmanızı bekliyorum Sayın General.

Frunze (*Daha yatışmış, üzgün, Voroşilov'a dönerek*) Bunu ben de mareşalimle bir değerlendirmek isteriz majesteleri. Kararımızı ilk size bildireceğimizden emin olabilirsiniz.

Atatürk Teşekkür ederim.

(*Yontular özgün konumlarına yavaşça dönerler.*)

Meydanın üzerine akşam çökmektedir. Anıt bir bütün olarak elektrikli, huzursuzdur. Zaman zaman mermer bloktan mırıltılar yükselmekte, anıta yakın yürüyenler, *Ne oluyor*, gibisinden şöyle bir duralayıp, sonra yollarına devam etmekteler. Hava belki çiseleyecek...

KORO:

Yurtta sulh cihanda sulh!

Can çekişirken kenarda ruh

Kore'den bir mektup gelmiş...

Koş vatandaş, imdada yetiş!

Bağımsızlık karakterimdir, demiş-mişşşş...

Neymiş efendim, neymişşşş?..

**Komünist heyula sarmış dünyayı
Demokrasi tehlikede imiş,
Mişş...de miş mişşş
Koş Ahmet koş, Con Ahmet'e yetiş**

***Bağımsızlık karakterimdir, demiş-mişşşş...*
Neymiş efendim, neymişşşş?..**

Gece 11 suları... Tek tük tramvaylar, laf olsun diye geceye kampana seslerini bırakarak Harbiye yönüne doğru uzaklaşıyor. Hava iyice soğudu. Puslu, kapalı gök... Son dükkânlar kepenklerini indiriyor *Cadde-i Kebir*'de. Sesleri buradan duyuluyor. Fötr şapkalı biri geçiyor. Beyoğlu meyhanelerinden çıkan bir grup; neşeli, arada şarkı söyleyerek, yalpalayarak meydandaki tramvay durağına yaklaşıyor. İçlerinden orta yaşlı, göbekli biri duruyor, beklenmedik bir biçimde yere çöküyor, çökerken, geriye iyice kaykılmış şapkası düşüp yuvarlanıyor yerde. *İhsan Bey, kalk hadi... Bak, tramvayı kaçıracağız... Efendiler, bırakın beni, iyiyim. Burada yatarım ben.* Adamcağız ıslak yere uzanmaya çalışıyor. Bir omzundan tutan arkadaşlarından biri izin vermeyecek. Çekiştiriyor, kaldırmaya çalışıyor. İçinden, *Çattık belaya!.. Hadi be İhsan Efendi!* diye geçiriyor. Kafası karışık, bir yandan çok geç kaldığını, eve ne diyeceğini düşünüyor. *Zaten evde bir damla huzur kalmadı. Bir de bu... Bu... Aaa! O... O da ne?...*

Beyoğlu Gaz İşletmesinde kısım şefi Kâmil Efendi'nin, baktığı yönde gördüğü şu:

Anıtın üstündeki heykeller kıpırdıyor. İki el (General Frunze'nin elleri) Atatürk ve İsmet Paşa'nın arasından, onları iki yana doğru nezaketle iteleyerek bir geçit açmaya çalışıyor. Aralıktan general sıyrılıp öne geçiyor. Yüzünü yontulara dönerek sertçe hazır ola geçip, Sovyet biçimi askeri selam veriyor. Yüzü seçilemiyor ama heyecanlı ve duygulu olduğunu anlamak için görmek de gerekmiyor. Atatürk sağ elini şapkasız başına götürüp selamı karşılıyor. İsmet İnönü de aynı şeyi yapıyor eldivenini sol eline geçirip... Fevzi Paşa asker selamıyla yanıtıyor Frunze'yi... Frunze dönüyor ve sanki uçarcasına aşağıya, toprağın üzerine atlıyor. Dikilip, yukarı bakıyor ve sesleniyor: *Haydi Yoldaş, acele et!..* Mareşal Voroşilov da Frunze gibi arka sıradan öne geçip,

aynı selamlama töreninden sonra atlıyor yere. İkişi beraber, el sallayıp, *Do Svidaniya*, diyorlar. *Yurdumuz, ormanlarımız, Volga'mız çağırıyor bizi. Halkımızın yanında olmalıyız!* Bunu söylediler mi, yoksa ben mi uyduruyorum, bilemiyorum. Frunze'nin mezarı 27 yıl önce kazılmamış, yeterince soğumamış mıydı?

Atatürk'ün gözleri nemlenmiştir sanki: *Güle güle yoldaşlar!*

Sonra dönüp sağ yandan Haliç yönüne doğru, karanlığın içinde geceye karışarak uzaklaşıyorlar.

Kısım şefi Kâmil Efendi, kafasının iyice karıştığını, şu anda belki de sıcacık yatağında düş gördüğünü, çünkü bu gördüklerinin gerçek olamayacağını düşünür bu durumda. *Sarhoş kafa işte!.. Hadi be İhsan!* Diğerleri de yardım eder. İhsan uysallaşmıştır her nedense. Karşı çıkmaz. Birisi yerden kaptığı şapkasını kel kafasına eğreti geçirir. Yalpalayarak durağa yürürler. Ama son tramvay çoktan gitti. Taksi tutacaklar. Yalnız, giderken, Kâmil'in bir gözü anıta takılı kalır. Yatağında, şu anda özlemiyle kavrulduğu karısının sıcak koynunda olmadığı gün gibi aşikârdır işte.

O halde?..

29 Ekim günü, Cumhuriyet'in resmi kutlamaları için tören kıtası yerini almış, yüksek zevat çoktan gelmiştir. Anıtın etrafı, meydan oldukça kalabalıktır. Yurttaşlar da birikmiş, töreni izlemektedirler. Şef Kâmil de kalabalığın arasındadır, kafasını kurcalayan soruyla. *Kaç yontu vardı bu anıtta Allah aşkına.* O gece gördükleri gerçek olabilir mi? Gözlerini anıta dikmiş, eksik gedik var mı diye telaşla bakınıyor. Onun bu telaşı birkaç vatandaşın ve sivil giyimli polisin de dikkatini çekiyor ama üstüne gitmiyorlar. Oysa Kâmil Efendi'nin gördüğü gerçektir. Anıtın güney cephesinde üç kişi eksik... Kimse ayırımında değil. Buyurun sayın isterseniz.

Tören başladığı gibi kusursuz, sorunsuz tamamlanıyor. Tören kıtası görevlerini tamamlıyor, uygun adım, başlarındaki çakı gibi teğmenin komutlarına uyarak uzaklaşıyorlar.

Merak ettiğimiz ise şudur: General (Mihail Vasilyeviç) Frunze Yoldaş 40 yaşının gömütüne, SSCB Savunma Halk Komiseri Mareşal ve Ordu başkumandanı (Kliment Efremoviç) Voroşilov yoldaş ise burnunun kemiğini sızlatacak kerte özlediği yurduna (Ukrayna) varmış mıdır acaba? Her neyse... Ama unutmayın, daha şimdiden üç eksikiz.

3. SAHNE

6/7 Eylül 1955: Beyoğlu Yanıyor.

Gazete satıcısı genç, anıtın önünden hızla ve bağırarak geçiyor. Akşamüzeri. Gazetenin akşam postası (*İstanbul Ekspres*), tam sayfa manşet atmış: “*Atamızın evi bombalandı.*”

-Yazıyor, yazıyooor! Ata'nın Selanik'teki evi bombalandı, yazıyor!

Anıtın önünde öğleden beri küçük kümelenmeler, topluluklar... Radyonun 13 ajansında geçen haberi duyanlar, öfkeli, soluğu Taksim'de almışlar belli ki.

Aya Triada'nın Sıraselviler duvarı önünde küçük ve gergin bir topluluk, gelen geçeni tepki göstermeye çağırarak, *Kıbrıs Türktür*, diye bağırıyorlar arada.

Anıtın güney topluluğunda kaynaşma. Nereden bulduysa İsmet İnönü'nün elinde bir gazete var. Yüksek sesle okuyor. Kıbrıs Türk Derneği genel sekreterinin beyanı: ‘*Mukaddesata el uzatanlara bunu çok pahalıya ödeteceğiz, ödeteceğimizi alenen söylemekte de bir mahzur görmüyoruz.*’

Atatürk (*Fevzi Paşa'ya*) Nahoş şeyler olabilir Paşam, ne dersiniz?

Fevzi Paşa (*Yüzü kararmış, kızgın ama saygılı*) Merak buyurmayın Paşam, güvenlik güçleri *teyakkuz* halindedir, olaylar büyümeden bastırılacaktır.

Atatürk (*Göz ucuyla İsmet İnönü'ye bakarak*) Öyle mi dersiniz? Ben biraz endişeliyim açıkçası... Baksanıza. (*Uzakta, öfkeli, kızgın ve bağırıp çağıran bir küçük topluluğu gösterir.*) Pek hayra alamet değil...

Adam (*Ortaya*) Üç beş çapulcuya pabuç mu bırakacağız?

Kadın (*Sesi korkulu*) Bir şey olmaz değil mi? Vedat, oğlum, Galatasaray'da da...

Akşamın karanlığı özellikle duvar diplerinde, han girişlerinde yoğunlaşmakta, insan kümeleri büyümekte, ne söylediği anlaşılmayan sesler orada burada yükselmektedir. Hava iyiden elektriklenmiş, bir kıvılcım bekleniyor gibidir. Uzaktan ürkütücü uğultular ta buraya değin geliyor. Fısıltı gazetesi fısır fısır çalışmakta;

içimizdeki hainlerin, ecnebi dölllerinin yok edilmesi için gazamız mübarek olsun, sözü dolaşmaktadır kulaktan kulağa. Şimdi temizlik vakti... Bu ses, kör testere gibi biçiyor caddeyi.

Atatürk (*Yine, başı göğsüne eğik, tedirgin Fevzi Paşa'ya*) Görüyor musun, paşa. Kamyondan inenleri. Kim bunlar? Elleri sopalarla niyetleri ne?

Adam (*Telaşlı, kaygılı*) Polis nerde? Asker?.. Bakın, bakın, saldırmıyorlar!..

Atatürk (*Hayıflanarak, üzgün*) Ah, bu çaresizlik!..

Saat akşam yedi. Elmadağ yönünden haykırıışlar... Kumkapı, Samatya, Yedikule'de olaylar çıktığı söyleniyor. Ölenler olmuş... Kim? Neler oluyor?

Sesler yükseliyor, daha yakından duyuluyor. İşte!.. Dolmabahçe, Kurtuluş, Sıraselviler yönünden ellerinde sopalarla yürüyen topluluklar yaklaşıyor. *Hainlere, kahpelere ölüm!*

İnsan seslerine karışan başka sesler var şimdi. Kırılan camekânların şangırtıları, dövülen kepenklerin, tekmelenen kapıların, çatırdayan kemiklerin sesleri... Çığlıklar, çocuk, kadın haykırıışları. Silah sesleri. Parlayan bir alev sütunu... Anıtın kuzey yönündeki yontular sessizler ve yüzlerinde acı, hüznün var. Güney yönünde öfke, umarsızlık bir karmaşaya yol açmış... Ön sıradaki yontular, Atatürk de içinde olmak üzere, elleriyle yüzlerini kapatıyor, kulaklarını tıkıyorlar. Arka sıradan iki üç genç sivil ve asker, *Paşam izin verin, bu çapulu durduralım*, diyerek öne geçmeye, yere atlamaya çalışıyorlar. Atatürk, sert ve kararlı, *Durun çocuklar, şimdi değil!* diyor, durduruyor onları. Gözlerinin önünde, taş üzerine taş konularak, onca zahmet ve özveriyle yükselen Cumhuriyet yağmalanıyor, yakılıp yıkılıyor ve ortalıkta.... Cumhuriyet'in polisi, askeri...kalıtçısı genç(lik) yok, görünmüyor.

Vapurlarla, trenlerle gelen kitleler buldukları araçlarla, taksi, kamyon, otobüslerle ya da yakaladıkları tramvaylarla, habersiz yolcuları araçtan indirerek, baskı yaparak Taksim'e öbek öbek doluşuyorlar. Arkası kesilmiyor bunun. Nasıl duyular, haberleri oldu? Neden buraya?

Karanlık çökmüştür. Yarım ay, fersiz bir kandil gibi belli belirsiz aydınlatmaktadır meydanı. Sokak lambalarının kendilerine hayrı yok. Konsolosluğun meydana bakan köşesinde üç beş kişi, ellerinde sopa, demir çubuklarla kıpır kıpır bir şey bekler gibiler. *Ulan, böyle zamanda geç kalınır mı? Neredeyse şenlik bitecek, seninkiler yok*

daha... Kahretsin! İçlerinden biri diğerlerinden biraz uzaklaşır, Sular İdaresi'nin önüne gelir, Feriköy yönüne doğru uzanır bakışları... *Hâlâ yoklar.* Çok olmadı, beklemez, katılırlar şenliğe. Ona yüz vermeyen tezgâhtar Marika'nın tezgâhını başına geçirmeye ahdi var. *Ahh, ah!*

Tam dönüp, arkadaşlarına, *Ne bekliyoruz be! İki hıyar için şenliği mi kaçıralım!* diyecekken, gözü anıta takılır bir an. Olağanüstü bir şey mi var? Hayır. Evet, evet. Var (galiba). Duralar. Elinde sopa, yutağında yuvalanmış bir dizi küfür, kendini görür, garipser. Daha usundan geçer geçmez siler bu uğursuz sapıklıkları. O, büyük *millî* davanın bir neferi ve gösterecek o piçlere, Ermeni, Rum döllerine, neymiş bu ülkede yaşamak, kaymağını yemek, Müslüman'a eziyet etmek. Yahudileri, Rumları doğramadan huzur yok dünyada Türk'e, Müslüman'a...

Ama... Anıt bir göz, bir bakış olmuş, elle tutulur somut bir akım gibi üzerine gelmiş, onu o haliyle, elinde sopa, ağzında henüz gözü açılmamış küfürlerle faka bastırmış... Lise terk Orhan bu ürpertici bakışın altında donup kalacak. Kendini zavallı, suçlu, yanlış bulacak. Bütün bunlar bir an için(de) olacak. Hemen, anında kurtaracak kendisini bu bakışın ağırlığından... Atatürk de onun gibi düşünmez miydi? Bu memleketi sokakta mı buldu onlar? *Hem memleketin sahibi ol hem de Marika kaltağı...* Tezgâhını başına geçirecek, kıracak kafasını... Bedeninden eline, elinden kavradığı sopasına bir güç akacak, Türk'ün kanı, daha bir sıkı kavrayacak sopasını, havada sallayacak. Dikilen bir erkeklik organından farkı yok şu an. Bacaklarının arasında kıpırdanma var. Usu bulanıyor yine. Yuh be, altı üstü heykel, put... *Amma da korktu, sıçtı altına, arkadaşları duysa ne dalga geçerlerdi ya...*

KORO:

**Gece gece toplaşalım
Sopa sopa kalkıp
Çatırdadığını duyalım
Kıralım kafalarını
Ekalliyet Rumlarının**

**Dükkân dükkân dağıtım
İndirelim cam çerçeve
Ümüklerine binelim
Çoluk çocuk tepelerine
Tüm Ermeni döllerinin**

**Alev alev yakalım
Boşaltalım dükkânları
Türklük Neymiş gösterelim
Salyangoz satmak Yahudi'ye
Müslüman mahallesinde**

Gece on bir.

Gürültü kesilmiş, kargaşa durulmuş... Dumanlar yükseliyor oradan buradan. Cadde-i Kebir (Pera) kırılan, dökülen, saçılmış eşyalarla yürünmez olmuş... Gecenin karasını yırtan, bozan canlı görüntüler seçiliyor tek tük, anıtın bulunduğu yerden. İki kişi belirginleşiyor, çünkü yaklaşıyorlar. İnsan demek zor... Uzaktan görünümüleri tuhaf... Ama nedeni şimdi anlaşılabilir. Birinin kucığında kocaman bir şey var, içinden bir şeyler sarkan. Öteki ise neredeyse kendisinden büyük bir şeyi (Sandık? Dikiş makinesi?) sırtlamış, iki büklüm, homurdanıp puflayarak yaklaşıyor. Yağmanın (gazanın) iki yorgun mücahidi bunlar... Evlerine gidiyorlar ganimetleriyle...

Gece on iki.

Anıtın güney kanadında iki gözü yaşlı kadın ve bir sivil giyimli erkek figürü vedalaşıyorlar kalanlarla. Yardımlaşarak anıttan aşağı iniyorlar. Zor oluyor ama kimsenin bunu düşünecek durumu yok. Bir an aşağıda, yoğun karanlığın ortasında yanık ve yağma kokusunu çekiyorlar içlerine. Üzgün olduklarıncı öfkeli. Ne yöne gidecekleri konusunda bir an kararsız kalıyorlar sanki. Sonra yıkımın en ağır olduğu yöne doğru tedirgin, dikkatli adımlarla uzaklaşıyorlar.

4. SAHNE

16 Şubat 1969: Kanlı Pazar

Hava kapalı, soğuk... İnsanlar kalın giysileriyle tek tük geçmektedirler Cumhuriyet Anıtı çevresinden. Arada sertçe esen karayel, anıtın iç boşluğunda uğulduyor. Gün gebe. Uzaktan gelen uğultudan belli... Güneybatı yönünde (Beyazıt tarafından) insan sesleri taşıyor rüzgâr sertliğini yitirdikçe. Bekleniyordu. Yazılmış çizilmişti, 6. Filo devrimci işçi ve gençlik mitingi, direnişiyle protesto edilecekti. Beyazıt'ta toplanılacak, Taksim'e yürünecekti. Bu, bağımsızlık bayrağının, ulusal direnişimizin yükseltilmesi, işbirlikçi komprador burjuvazinin ülkeyi Amerika'ya peşkeş çekmesine gözdağı olacaktı. Vedat Demircioğlu anılacaktı, Dolmabahçe anımsanacaktı. Bütün bunlar biliniyordu. Öte yandan sağ basın '*antikomünist*' naralar atıyor, dincisi faşistlikle 16 Şubat'ta komünistlere hak ettikleri ve unutamayacakları bir ders verme hazırlıklarını yürütüyordu. İki gün önce '*Din elden gidiyor*' diye Milli Türk Talebe Birliği öncülüğünde Bayrak Mitingi yapmışlardı. Ama yürekleri soğumamıştı daha... Adapazarı ve Bolu'dan kamyon kamyon adamlar ve sopalar geldi 15 Şubat'ta. Dün...

Gösteri kolu belki de Unkapanı Köprüsü'ne ulaştı. Gelen sesler daha açık, belirgin...

Bağımsız Türkiye!.. Kahrolsun Amerika!.. Go Home Yankee!

Meydanın güney ve batı yönünde toplum polisleri konuşlanmış. Ellerinde cop ve ön sıradakilerde kalkan var. Eli kabzasında dolaşan birileri arada konuşuyor.

Bir radyo ara ajans geçiyor. Valiliğin, *bu izinsiz gösteriyle ilgili her türlü önlemi almakla birlikte vatandaşın da gerekli hassasiyeti göstermesi ve...*

KORO:

Bıçağa kan yürüyecek birazdan

Ölümün karası vuracak yüze

Gül, dalından yeni koparılmış

Birazdan düşüverecek yere

**Daha kararacak gökyüzü
Aman ıslanmasın yerdeki ölü
Birileri örtüyü çekecek
Düşen ölüden sürececek isyan**

**Kaderiniz buysa *durun gelmeyin*
Diyemeyiz ki size çocuklar
Ölümler geçecek düşler kalacak
Güller kanlarınızla sulanacak**

-Remzi, ne iş?

Sosisli sandviçi hazırlıyor müşteriye bir yandan. Kasadaki Remzi'ye lafı,
Recep'in...

-Ben ne biliy'm lan? Komünistler azıtmış yine. Buraya geliyo'larmış...

-Remzi abi, var ya, süreceksin hepsini Moskova'ya... Ne halleri varsa görsünler.

-Kolaydı... Para üstü veriyor. Devlet devlet olsaydı...

-İyi de abi, yine devlet mi suçlu... Bu imansızların hiç mi...

Müşteri artar. Konuşmaya ara vermek zorunda kalırlar. Salçalı suda fokurdayan
sosisler...

Anıtın iki yanında nöbetçi askerler kıpırtısızlar. Ama diğer cephelerdeki
topluluklarda pek belirgin olmasa da bir devini vardır. Tek tek yontular değil de sanki
topluluk tek bir kişiymiş gibi derin derin soluk alıp vermekte, bunu yaparken de
kitlenin boyutu, çerçeve çizgisi değişmektedir. Anıt bir yürek, nabız gibi atmaktadır.
Kulak verilse yürek atışlarının sesi duyulacaktır.

Atatürk (*İsmet Paşa'ya*) Geçen yılı, polisin öldürdüğü çocuğu anımsıyor musun
Paşa?

İsmet Paşa (*Dingin*) Vedat Demircioğlu'ydu Paşam. Unutmadım. Solcu
gençlerden...

Atatürk (*Önüne bakarak*) Ben ona bakmam. Seslendiğim gençlerden biri değil
miydi? Bağımsızlığa, özgürlüğe baş koymuş...

İsmet Paşa (*Sözünü keserek*) Haklısınız. Bugün yapılacak protesto da...

Atatürk (*Ortaya*) Bu çocuklar haklı. Dünyayı görüyor, neyi yitirdiklerini biliyorlar. Ama daha önemlisi, kafalarındaki cumhuriyet, benim kafamdakiyle aynı...

Adam ve Kadın (*Heyecanla*) Bizimkiyle de...

Beyoğlu'nda tek tük dükkânlar açık. Görünürde çok insan yok. Gümüşsuyu'ndan Taksim'e çıkışta gürültüler ayyuka çıkmış. Gerçekte büyük bir kitle değil bu. Üç beş yüz kişi var ya da yoklar. Savsözlerin biri biterken diğeri başlıyor. Gür, canlı ve çoğu Amerika'yla ilgili... Üsler, Morrison, Kahrolsun, Go Home, 6. Filo, Ho Şi Minh, Dev-Genç sözlerinin aralarda geçtiği savsözler yoğun ve gri bulutlarla kapanmış gökyüzüne takılıyor, asılı kalıyorlar sanki. Daha biri yankılanırken diğeri sözler geliyor. Bez afiş ve pankartlarda devrimci gençlik örgütlerinin ve DİSK üyesi sendikaların yazı ve imzaları seçiliyor yer yer.

Asıl büyük kitle alana daha sonra, parkın yanından girecek. Ama daha sonra... Şimdi dikkati çeken başka bir şey var. Polisi umursamayan ve meydana giren öbeğin arkasından sökün eden elleri sopalı bir topluluk birden kümeler halinde beliriverdi yapımı bitmek üzere olan Opera binasının ve polislerin önünde. *Komünistler Moskova'ya*, savsözü tekbir seslerine karışıyor. Polisler sessiz, izliyor... Milliyetçi, akıncı gençler bir anda gösterinin ortasına dalıyor. Sopalar inip kalkıyor. Kırılan kemikler, parçalanmış kafalar, kana bulanmış yüzler... Arbede yaşanıyor. İtiş kakış... Bir süre sonra asıl gösteri kolu parkın yanından koşarak, arkadaşlarına yapılan saldırıyı önlemek için alana dalıyor. Savaş alanı görüntüsü var. Polis düzenini koruyamıyor. Ama saldırganları engellemek için isteksiz oldukları belli. Karmaşa, kargaşa egemen... Çığlıklar, savsözler uçuşuyor havada. Havaysa iyiden karardı sanki. Bir el kalkmış... Bir sustalılığı sıkıca kavramış... Yere çökmüş bir gencin böğrüne saplıyor. Polis arkada, bakıyor. Arkadaşları yüzü kandan görünmeyen bir başka genci kurtarmaya çalışıyor. İşte parlayan bir bıçak daha... Üzerinde kan izleri var. Havaya ateş ediliyor. Sopalar ve bıçaklar iniyor kalkıyor. İniyor ve kalkıyor. Polis de rastgele indiriyor copunu. Bir buyruk gelmişçesine saldırganlar hızla toplanıp Gümüşsuyu ve parka, Elmadağ'a doğru çekiliyorlar. İlk yardım aracı sesi duyuluyor. *Ölen çok mu? Ya yaralı...*

Arkadaşlarına yardım eden öfkeli, çaresiz bir avuç insan. Diğerleri dehşetin önünden Sıraselviler, Kazancı Yokuşu'na doğru attılar kendilerini, kaçtılar ölümden...

Biraz beride yine atılan savsözler... Bir yandan yatıştırıcı, disipline, düzene etkisiz çağrılar... *Arkadaşlar dağılmayalım, düzeni bozmayalım... Arkadaşlar!..*

Recep sosisi neyi unutmuş, epeyce de ürkmüş, yutmuş dilini. Ama bu denli korkmasının nedeni yüz yüz elli metre ötede yaşanan savaş değil, hayır o değil. Onu böyle korkutan, altına dolduracak duruma sokan Cumhuriyet Anıtı. Zaten anıtta gördüğü belli belirsiz biçim değişiklikleri yeterince tuhaftı sabah beri. Tuhaftı ya... asıl anıtın her yanından yükselen, bu cansız kütle konuşabilirmiş gibi, *bağımsız, bağımsız, bağımsız, tam bağımsız Türkiye*, haykırışı iliklerine değin ürpertmişti onu. Remzi'ye dönüp bakıyor, o da ayırımında mı? Olayları pür dikkat seyrediyor ama Recep'in gördüğünü onun da gördüğüne ilişkin en ufak bir belirti yok yüzünde... Yoksa... Yoksa hayal mi görüyordu Recep? Sinirleri mi bozulmuştu? Yakıştırıyor muydu?

Meydan neredeyse boşaldı. Akşam bastırdı bastırarak. Hava iyiden soğuk. Kar serpiştiriyor keskin rüzgârla savrularak. Kar tanesi ölüleri, yaralıları diğerlerinden ayırmıyor. Tümünün kirpiklerine, dudaklarına konuyor ve konar konmaz eriyor. Ölülerin yüzünde bu daha uzun sürüyor. İki ölü var. Hastaneye götürülecek. Ağır yaralıları da... Diğerleri ayakta bakım görüyorlar. İlk yardım'da çoğu... Arkadaşları asla bırakmıyorlar, gece sabahlayacaklar başlarında.

Atatürk (*Sağ eliyle başını sıvazlıyor. Gözleri kızarmış...*) Daha 50 yıl olmadı. 46 yılda... Biz neyi başardık arkadaşlar? Bu... Bu cumhuriyet bizim kurduğumuz cumhuriyet mi?

Fevzi Çakmak (*Sessiz, mırıldanıyor*) Hayır, hayır değil paşam.

İsmet Paşa (*Bir şey söyleyecek gibi soluna dönüyor, sonra vazgeçiyor. Kızgın, umutsuz görünüyor.*)

Atatürk (*Yine ortaya*) Emanetimizi taşıyamayacak mı bu ülke? Hangisi bizim gençlerimiz? Düzce, Manisa, Yozgat hortladı mı? Ne yapmalı? Konuşun beyler, ne yapmalı?

Bir asker (*Heyecanla*) Paşam, buradayız biz!.. Daha ölmedik.

İki sivil (*Bir ağızdan*) Ölmeye hakkımız yok, çok işimiz var daha.

Atatürk (*Arkayı yanıtlayarak, üzgün, kararlı*) Haklısın çocuk... Daha yeni başlıyoruz. Duracak zaman değil...

El ayak çekilmiş. Uzaktan Taksim’de gösterilerde çıkan olaylar, ölü ve yaralılarından söz eden ajans haberleri duyuluyor radyodan. Issızlık bu erken saatte bulutlu bir çözümsüzlük, sıkıntı gibi yoğunlaşıp çöküyor meydana ve anıtın üzerine. Kar iyiden hızlandı, acı soğuk rüzgâr da... donduruyor. Büfede Recep, birazdan dükkânı kapatacaklar ya, yarına temizlik yapıyor. İş bitmek üzere... Oturduğu Kuştepe Mahallesinin otobüsüne yirmi dakika var daha... Yetişir. *Toparlandın mı abi*, diyor Remzi’ye, laf olsun diye. Aslında aklından bir türlü silemediği, şu kime söylese inandıramayacağı tanıklık var. *Hakkaten, anıttakiler mi bağırdı öyle? Yok canım*, diye yatıştırıyor kendini arkadan. *Oğlum kendine gel!* Gözü ikide bir kayıp anıta takılıyor. Elinde değil. *Aa, o da ne? Yarabbi, sen aklımı koru!*

Anıtın bu uzaklıktan zor seçilir güney ve kuzey cephesinde kırıltılar var. Yontuların bulunduğu yerden eğilip atlayanlar, tutunarak kayıp aşağıya inenler, el ele tutuşup inişe yardım edenler ve yerde bir araya gelen küçük topluluk... Vedalaşıyorlar. Kiminin elinde tüfeği, omzunda fişekliği, kimi asker şapkasını kol altına sıkıştırmış, bir kadın atkısını sıkılıyor, o son anda kafalar yukarı kalkıyor sözleşmişler gibi. Bu gözlerle yapılan sessiz bir veda. *Belki bir daha görüşemeyiz.* Aynı zamanda verilmiş bir söz, içilmiş bir ant... *Nerede isek, orası en doğru yer olacak!*

Recep’in, gözleri şaşkınlık ve korkudan dört açılmış ve nutku tutulmuş olarak gördüğü resim tıpatıp buydu. Sonraları bunu her gördüğüne, ilgisine ilgisizine anlattı. Ama kimseyi inandıramadı, herkes anlayışla kafa salladı geçti. Kimsenin aklına gidip anıta bakmak gelmedi. Hoş baksalardı da boşluğu göremezlerdi. Hem yılda kaç kez resmî tören yapılan bu anıt önünde, görseydi koca devlet, resmi zevat görmez miydi böylesi önemli bir eksiği, gediği... Onlar görmediğine göre...

5. SAHNE

27 Kasım 1970, AKM¹⁶ yanıyor

Geceyi ürperten itfaiye sirenleri... Sesler zaman zaman uzaklaşıp siliniyor ya da yaklaşıp irileşiyor, büyüyor. Çevrede yer yer toplanmış insanlar ürkmüş, bazıları kulaklarını kapatıyor elleriyle. Kalın, boz bir duman kütlesi Kültür Sarayı'nın arkasından, esen sert yelle güneye doğru yükselip savruluyor. Arada bir kızılık, cam cephede yansıyor, yapının kanıksanmış ışıklı, renkli görüntüsünden ayrı, değişik bir durumla karşı karşıya kalındığı duygusunu pekiştiriyor. Belki bir önlem olarak söndürülmüş ya da bir arklanmayla kesilmiş elektrik nedeniyle karanlık bir dörtgen kütleye dönüşmüş yapının meydana bakan yüzünü bu kızılık kısa sürelerle kaplıyor, ama hemen küçülüyor, yukarı, sağa sola devinen kıvamlı bir duman kitlesiyle biçim değiştiriyor.

Sirenler acı acı çalıyor. Kültür Sarayı tutuşmuş, yanıyor.

KORO:

**Sözün tini ateşin dili
Gecenin kara teni
Tutar suyu eğleşir
Yol verir aleve**

**Yangın var yangın
Yetiş itfaiye**

**Meleğin yangın yeri
Bedeni oynak kıpır
Sürüp de dersleri
Derine**

¹⁶ Atatürk Kültür Merkezi

Yangın var yangın
Yetiş itfaiye

Cehennem kundak
İçimizde var zaten bu
Ateşi su sanmak
Körüklemek yangını

Yangın vaaaar yangın
Yine yangın var

Atatürk (Ortaya) Geçen yıldı değil mi? *Aida*'dan koroyu duymuştum. Sesi buraya gelmişti...

Birkaç Kişi Evet Paşam. Ferit Tüzün'le açılış yapılmıştı...

Atatürk (Üzgün) Cumhuriyetin gecikmiş bir simgesi, başı dimdik gururuydu. (*Hemen arkasındakine dönüp*) Onu orada pırıltılar içinde görmek beni rahatlatıyor, her şeye rağmen teselli ediyor, mutlu kılıyordu.

Arkadaki (Öne doğru hafifçe yekinip) Merak buyurmayınız, efendim!.. Başımızı yukarıda dik tutmak için daha çok nedenimiz var.

Atatürk (Başını sallayarak) Biliyorum çocuk, biliyorum...

Duman güney yönünde tüm göğü sarmıştı. Kentin üzerinde, gecenin, soğğun içinde bir yıldı gibi yükseliyordu. Arada kızıl yılan dilini gösteriyordu ağılı şavkımlarıyla alev. İtfaiye araçları dört yandan binayı sarmış, hortumla su püskürtüyordu. Yapıda bulunan insanlar, görevliler, seyirciler boşaltılmıştı. Uyarılar yapılıyor, şeritler çekiliyor, insanlar uzaklaştırılıyor. İlk yardım araçları hazır bekliyordu. Duman kitlesi büyüyor, daha yoğunlaşıyordu sanki. Meydanın ortasından, anıta yakın noktalardan tek tük yangını seyredenlerin şaşkın, gergin yüzleri yansıyan alevle aydınlanıyor, sonra yine karanlığa gömülüyorlardı. Anıt ve üzerinde kalan yontular da dans eden alev aydınlığında bir görünüp bir yitiyor, anıta bir devingenlik, kitlesellik katıyorlardı. Anıtın üzerindeki yontular sanki yürüyor, telaşlanıyor, buyruklar veriyor, sonra susup ne olacak beklentisiyle izliyorlardı yangını.

Hava soğuktu, ıslaktı.

Radyo olağan izlence akışını kesmiş, İstanbul Taksim Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan Kültür Sarayı'nın henüz bilinmeyen nedenle yandığını, söndürme çalışmalarının yoğun bir biçimde sürdürüldüğünü, belediye başkanının da yangın yerinde olduğunu duyuruyordu. Arada ağızlarına ses alıcısı tutulan yetkililer (başkan, itfaiye müdürü, emniyet müdürü, vb.) ve diğer insanlar, kimse şimdiden bir şey bilmediğinden doğru dürüst bir söz söyleyemiyor, yine de konuşmaktan geri durmuyorlardı. Özellikle yetkililere sıkça sorulan soru şuydu: *Acaba kundaklama olasılığı var mıydı?*

-Abi, komonistler yakmış diyorlar, doğru mu?

-Kim diyo, lan?

-Kulağımla duydum radyodan. Sıkıyönetim savcısı... Soruşturma açılmış. Ele başıları da toplamışlar bir bir...

-Vayy deyyuslar!.. Yakacak başka şey mi bulamamışlar? Sahi mi lan?

KORO:

Sahi sahi

Sen öyle san sahi

Reichstag da böyle yanmıştı

Kutlamıştı birileri ötekileri

Ama sen öyle sansan da

Tarih şapkasız kalmaz

Numarası denk kafa çapına

Bulunur uygun birileri

Sahi

Ateşi buldunsa kundak

Şapkası başında

Köşe başlarında

Yazarlar öteki tarihi

-Yazıyooooor, yazıyor! Sarayı yakan komünistlerin yakalandığını yazıyor!

HABER

Danıştayın 1973/214 sayılı kararı ile yangının sorumluluğu teknik işletme yokluğuna bağlanmıştır. Gazeteler.

6 Ekim 1978. Yanan Kültür Sarayı Atatürk Kültür Merkezi adıyla yeniden açılır. Gazeteler.

Atatürk Solcuları toplamışlar, öyle mi?

İsmet Paşa Evet, sıkıyönetim bildirisi yayınlandı radyoda. Komünistlerin işi diyorlar...

Atatürk (*İnanmaz*) Biz biliyoruz kimin yapıp yapmadığını... Öyle değil mi Paşam?

İsmet Paşa (*Kaygıyla*) Evet, evet... Anlaşılan o ki ülke bir tutukevine döndü. İstanbul bir yana, bütün ülke tutukevine döndü. Bu askeri tanımakta güçlük çekiyorum.

Atatürk (*Şaka yollu*) Ne dersin paşa, bunlar bizi de alırlar mı Ziverbey'e?

İsmet Paşa (*Öfkeli*) Hele bir denesinler... Zaten, bu gece de birkaç arkadaşı yolcu edeceğiz.

Atatürk Evet, biliyorum. Hayırlı olsun!

Gece yarısından sonra. 02.00.

Anıtın iki cephesinde dikkati çeken bir devini var. Bir kez daha: Sesler, kıpırdayan bedenler, yontuların olduğu yerden aşağıya doğru uzayan gövdeler, el ele tutuşup karşılıklı yardımlaşmalar, sıçrayanlar, yıldızsız gecenin tedirgin boşluğunda uçuşan tek tük veda sözcükleri, eşyalarına çeki düzen verenler, geceyi yırtan usul bir kişneme sesi, bir çocuk ağlaması, *Ben burada kalamam ki çavuşum*, diyen bir kadının kararlı sesi, elektrik direğinin çiğ sarı ışığının vurduğu yüzde bir an parıldayan gözyaşları, özlemin ve kararlılığın anlatımı yüzler, bütün bunlar anıtın bulunduğu yerde bir yeniden doğuş, bir başlangıç, bir girişimin ipuçlarını taşır gibi. Biraz sonra sesler, gürültüler duracak. Söz bitecek. Yıldızsız gece örtecek anıtı, alanı, kenti, ülkeyi. Birazdan bu olacak. Sola, AKM yönüne doğru gecenin içinde belli belirsiz

seçilen bir topluluğun düşsel imi uyanacak bakanın bilincinde. Anıtta kalan yontulardan bir ikisinin el salladığını, bir sesin, *yolunuz açık olsun*, dediğini hiç kimse duymayacak.

Hiç kimse mi?

Kazancı yokuşunun başında evsiz, tinerle uyuşmuş, büzüşüp kıvrılmış bir çocuk var. Ayaklarına egemen olabilse buyruk verecek onlara, *kalkın lan yürüyün*, diyecek, anıtta, şu ortada dikilene...doğru. Orada, meydanda işemek istiyor şarıl şarıl. Taktı nedense buna. Ha gayret! Sendeliyor ama başaracak. Az kaldı.

Az kaldı ama biz orada neden durduğunu, durup da ne gördüğünü hiç bilemeyeceğiz.

Herhangi bir gün. Hadi yine bir tören günü olsun. Anıta kim bakar? Törene katılanlar, kutlayanlar değil herhalde. Anıta ancak bir aylak bakabilir. Diyelim ki bu aylak benim ve sırf aylaklıktan, başka şeyden değil, anıta gözümü dikmiş, salak salak bakıyorum. Anıtın orta bölümü, yontuların bulunduğu yerde birkaç yontu-kişi var. Onca insan nereye gitti Allah aşkına, yoksa böyle seyrek, boş muydu orası? Kafam karmakarışık... Var bu işte bir iş, ama ne iş! Aman boş ver, sen bunca insandan, bunca ze(rze)vattan daha mı akıllısın.

İşte böyle dedim ve yatıştırdım kendimi. Herkes gibi ben de gördüğüme inanırım, görmediğıme değil. *Du bakalım!*¹⁷

¹⁷ **Aziz Nesin**, *Du Bakalim N'olecek* (Nah Kalkınırız, 1988)

6. SAHNE

1 Mayıs 1977, 1 Mayıs, “İşçinin emekçinin bayramı”

Gün ışıyor. Meydanın hemen her yanında çıplak gözle ilk bakışta seçilemeyen, ancak gözler ve kulaklar yöneltirse ayırımsanabilir kırıntılar, sesler var. Bulutsuz, yıldızlı gökyüzü günün açık, güzel, mavi geçeceğinin belirtisi... Köşelerde, çatılarda tek tük insanlar bir hazırlık olduğu izlenimi veriyor.

Atatürk (*Fevzi Paşa’ya, soluna yarım dönerek*) Sigara da kalmadı.

Fevzi Paşa Paşam çok içtiniz. Gözünüzü kırpmadınız. Yorgunsunuz...

Atatürk (*Sesi boğuk, gergin*) Hakkın var Fevzi. Uyku tutmuyor. Olan bitenlere dayanamaz oldum.

Fevzi Paşa (*Ata’nın sol bileğine dokunarak*) Hepsi geçecek, merak etmeyin. Temelleri sağlam attık, yıkılmaz.

Atatürk (*Onaylarcasına*) Haklısın, yılgınlık, teslim olmak yok. Bu doğru...

İsmet Paşa (*Havayı koklar gibi*) Bugün *mühim*, sınav günü. Dua edelim de her şey...

Atatürk (*Elini kaldırır, sözünü keser*) İsmet, işimiz duaya mı kaldı yoksa?

Güneş doğuda çatıların üzerinden yükselecek birazdan. Meydanda insanlar, sesler, kırıplar çoğaldı. Polis birlikleri uygun yerlere konuşlandırıldı, tek tek nişancı polisler büyük yapıların ve Sular İdaresi’nin çatısına yerleştiler, bir bölümü de meydana bağlanan yolların ve onlardan ayrılan sokakların başlarına makineli tüfekleriyle konuşlandırıldı. Telsiz duyuruları, buyrultuları şimdiden sivil giyimli insanların ellerinde duyuluyor. Garnizonun da *teyakkuzda* olduğu bildirildi, valilikte bir komuta merkezi oluşturulmuş...

Güneş biraz daha yükseldi. Işınlarnı yollayacağı dünyayı hiç umursamadan, gülümsüyor.

Dükkânların çoğu kapalı... Ortada pek insan yok. Sendika ve kitle örgütü görevlileri oldukları belli insan kümeleri alana son bir bakış atıyorlar. Hazırlıklar tamam...

AKM'nin meydana bakan yüzünde kollarını iki yana açmış, bir elinde kızıl bayrak, diğerinde kopardığı zincirin parçalarıyla dev bir işçi resmi olan afiş... Dediklerine göre Orhan Taylan'ın işi... Kaç gecedir ekibi ve işçiler sendikada uyumamış, hazırlık yapmışlar... Kürsü, Gezi Parkı'nın önünde... Her yanda gecedden hazırlanmış ve asılmış irili ufaklı afişler, pankartlar, sözler...

KORO:

**Uzat elini, dokun, çekinme, bak!
Kaldır başını, daha kaldır, daha
Bugün kopmalı zincir, kopacak,
Çak kibriti devrimin ateşini yak!**

**Güneş her zamankinden parlak, bak
Şen şakrak uğurlu mayıs böceği
Kardeşlik somununa kondu konacak
Özgürlük ve umutla dolacak dünya**

**Genç yürekler ağızlar haykıracak
Bak göreceksin değişecek bu hayat
Mutluluk sular seller gibi akacak
Haydi kalk ayağa, uyan, kibriti çak!**

Atatürk Duyuyor musun İsmet?

İsmet İnönü Duydum, duydum. Hayallerin sonu yok. Aç tavuk misali...

Dört koldan gelenlerle hıncahınç doldu Taksim Cumhuriyet Meydanı. Anıta dikkatli bakılmazsa afiş ve pankartlar denizinde görülmesi olanaksız. Kürsü tarafından *Enternasyona*l'i söyleyen bir topluluk olmalı ama meydanın diğer bölümlerinden duyulmuyor. Kol kola, omuz omuza bir kalabalık; her yanda şarkılar, türküler, halaylar... İnsan öbekleri AKM binasına asılı dev 1 Mayıs afişinin önünde

gösteriler yapmakta, bayram coşkusu bütün alanı inletmektedir. Üniversite gençlik örgütlerinden yoldaşları neşe içinde işçilerin gösterilerine destek veriyor, buluşmalar gerçekleşiyor ve insan insana el ele bir coşku... Sayısız devrimci örgüt; Dev-yolcular, Kurtuluşçular, Maocu değişik akımlar, canhıraş savsözlerini fırlatıyorlar gökyüzüne, sinirli sinirli öbür topluluklara bakıp ellerindeki sopaları daha sıkı kavrayarak... Gerginlik var, duyumsanıyor. Zaman zaman havada uçuşan kelebek sürüsü gibi bildiriler, pullar, resimler... Meydan tek ve kanlı canlı bir yürek gibi atıyor.

[Ben de evet ben de oradaydım. Ankara'dan gelmiştik eyleme, arkadaşlar birlikte. Anıtın, Sular İdaresi yönünde, yanımda iki üç arkadaşım... İçim içimi yiyordu, bu görkem, bu coşku... Yoksa? Sahiden eli kulağında mıydı?]

Bu coşkulu kıpır kıpır kalabalıkta genç bir kadın ve bir adam karşılaştılar. Birbirlerini zorlukla duyarak:

Genç kadın: Merhaba... Beni hatırladın mı? Sizinkiler nerede?

Genç adam: Bilmiyorum, kalabalıkta kayboldular sanırım.

Genç kadın: O gün övdüğün kitabı okudum, Sevgi Soysal'ın kitabını. Çok beğendim. Teşekkür ederim. *(Gülümser ve sürdürür.)* Sen de kaybolma. Yanımızda kal. Hah işte, oradalar! Şunlara katılalım hadi, hep beraber...

Genç adam: Daha başka kitaplar da var, sana veririm istersen... Yalnız seni nerde bulurum? Adresini ver bana!

Genç kadın hızla yaklaşan '*işçilerin, uzun halayına*' katılır ve yanındaki diğer arkadaşlarıyla adamı da peşinden sürükler. Taksim Gezi Parkı'na yakın kurulu kürsüde şu an DİSK genel başkanı Kemal Türkler konuşma yapıyor. Meydan bin türlü ses ve rengârenk görüntüsüyle tam bir barış ve kardeşlik alanına dönmüştür gerçekten. İnsanlar hiç tanımadıkları insanlara ellerini vermekte ve zincir sonsuzca uzayıp gitmektedir.

Genç kadın ve adam halayın bir ucunda, el ele, kenetlenmiş oynarlarken kadının gözünü bir an görüş açısına giren anıtın yontularındaki kıpırtı alır. Parlak günışığının anıttan seken ve havada uçuşan ses, kâğıt ve görüntülerle karışmasına

bağlı bir kamaşma, bir yanılsama olmalı bu, diye geçirir içinden. Ama gözleri iyidir, işte hâlâ orada heykeller arasında bir kıpırtı olduğunu görüyor.

Ve birden silahlar patlar.

[Ben de oradaydım. Silah seslerini duydum. Nereden geldiğini merak ettim. O büyük kitle bir an şaşkın durdu, kulak kabarttı. Sonra yönü belirsiz ilk esintiyle düzensiz dalgalanan ve hışırdayan buğday tarlası ya da su taşkını gibi... sürüklendik.]

Yukarıda, çatılarda birtakım gölgeler... Yerde, meydanda kıyamet kopmuş gibidir. Kalabalıkta insanlar birbiri üzerinden can havliyle kaçışmaya çalışırken, arada yere yatıp kendini korumaya çalışanlar ya da düşenler eziliyor. O anda halayda elleri kenetli insanların kaçışmalarını, TRT'den Apo'nun kamerası kaydetmektedir ve halay yine zincirleme bir korkuyla dağılıyor belki bilincindeki ağır çekimde. Genç kadın ve adam birbirlerinden uzağa savrulup gittiler çoktan. Kameraya rastlantıyla takılan son görüntüler: Boşluğa doğru uzanan umutsuz bir el.

Kadını bir daha kimse göremeyecek. Genç adam Kazancı Yokuşu'nun başında ona arka arkaya çarpanlarla yere düşmek üzeredir, sonunda dayanamayacak ve düşecek. Ezilecek... Birazdan üzerinden bir sürü delirmiş ayak geçecek. O yarı bilinç, şaşkınlık anında gözü belki anıta takılmıştır ama Jack London'un dediği gibi¹⁸ "gördüğü son şey hiçbir şey göremediği ol(acak)".

[Ben de oradaydım. Bilinçsiz ve gittikçe sertleşen rüzgârla çılgınca savrulan buğday başaklarının uğultusuydu duyduğum. Yaşamla ölümün sınırındaki bu dev dalga beni de kendisiyle sürükledi. Sıraselviler'in başında buldum kendimi. Baş edemeyeceğim büyük ve bilinçsiz bir kitlenin kollarında sürüklendim. Kiliseye (Aya Triada) dönen sokağın başında elinde otomatik tüfeği doğrultmuş bir polis, Dur, kaçma, diye bağırıyor. Düşünmüyorum bile, hemen sola, yokuşa sarıyorum. Kazancı'nın altına bağlanan sokak bu... Kazancı yukarıda ölüm geçidi olmuş. Haberim yok daha bundan. Deliler gibi yokuş aşağı koşuyorum.]

¹⁸ Jack London, Martin Eden (1909).

Bir kamera kaydının son sahneleri: Kazancı yokuşunda birtakım gölgeler vardır. Bir kadının silik çizgileri sağa sola kaçmaya çalışır. Karşıdan eli silahlı başka karaltılar görünür. Ve yokuşun başında bir sürü gölge yere düşer, kalkmaya çalışır, yine düşerler. En son kocaman tekerlekli bir gölge diğer bütün gölgeleri yok ederek yokuştan aşağı ekranı siler, karartır.

[Ben de oradaydım. Yokuşu ne zaman indiğimi, köprü kalkmadan önce Galata'yı ne zaman geçtiğimi anımsamıyorum. Soluk soluğayım. Yüreğim; güm güm! Kızgınım, öfkeliyim ve meraklar içinde...]

Telsiz çağrılar. Cankurtaran sesleri. Kaçamayan ve yere, birbirlerinin üzerine kapaklanmış kalabalığın uyanışı. İnsanlar sessiz. Ayağa kalkıyor kalkabilenler. Üstlerini başlarını silkeliyor, birbirlerine aptal, utangaç bir ifadeyle bakınıyor, gözlerini kaçırıyorlar. Meydana böyle girmemişlerdi. Böyle bir şey olacağını düşünmemişler, uslarından bile geçirmemişlerdi.

Atatürk (*Gözleri yaşlıdır, yaşamı boyunca cepheden cepheye koşmuş bu asker soğukkanlılığını yitirmişti. Eli titremekte, bir sigara yakmaya çalışmaktadır ısrarla. Kimse ona ateş tutmayı akıl edememekte, çakmaksa elinde bir türlü alev almamaktadır.*)

Fevzi Paşa Paşam üzölmeyin, hırpalamayın kendinizi. Merak buyurmayın, gerçek ortaya çıkarılacaktır elbet.

Atatürk (*Bitkin, gergin*) Hangi gerçek Fevzi? Bu...Bu... Gerçek mi, gerçek olabilir mi?

KORO:

**Hey orakçıbaşı, ekini biçmenin şimdi zamanı
Gel, işin çok, uyku yok sana, hasat bereketli
Hangi yaştan, hangi baştan istersen, türlü çeşit
Körpe umutlar, dörtnala düşler, insan sevinci**

**Hey orakçıbaşı, bırak acımayı, dalga geçmeyi
Sırada bekleyenler var, kırılmamış kemikler
Ezilmemiş ot, yolunmamış yaşam, canı çıkmamış
Körpe umutlar, dörtnala düşler, insan sevinci**

**Hey orakçıbaşı, ekini biçmenin şimdi zamanı
Bereketli olsun bir mayıs yetmiş yedi insan hasadı**

Gece. Meydanın üzerinde ağır bir hava ve yerden yükselen kan buğusu ve kokusu. *Kan kokuyor.* Yükseliyor. Anıtta geriye kalmış üç beş yontunun ayak, bel, omuz, yüz, burun düzeyine ulaştı bile. İnsan kanı kokusu... Sağda solda havlayan, uluyan birkaç köpek. Sessizlik.

Anıtta bir ışık çakımı, bir an parlayan şey... Sessizliği zorlamayan bir devini... İki kişi usulca, anıttan aşağıya kayar, el sıkışır, iki yöne uzaklaşırlar. Görgü tanığı yok.

7. SAHNE

**12 Eylül 1980,
“Bizim oğlanlar...”**

KORO:

***Bizim oğlanlar, işi iyi kotardılar
Canımızı sıkmaya başlamıştı o ülke
Sürdüler tankları solun üstüne
Aykırı sesleri silip temizlediler***

***Doğrusu bizim oğlanlar becerikli
Koca ülkeyi tutsak aldılar yetmedi
Deriyi etinden, eti kemiğinden
Bedeni yerleşik evinden ettiler***

***Bizim oğlanlar açık alınla çıktılar
Büyük küresel operasyonumuzdan
Olmayacak şey oldu hiç ummazdık
O ülkenin insanları koyunlaştılar***

Cumhuriyet Meydanı'nda bir olağanüstülük var. Cemselerden silahlı askerler boşalıyor ve düzenli olarak meydanın değişik noktalarında konuşlanıyorlar. Sabah, erken saatler... Ortada dolaşan pek insan yok.

Kopuk kopuk gelen bir radyo sesi:

“Emir komuta zinciri içinde... ülkede yaşanan... kardeş kavgasına bir son... meclisin içine düştüğü... el koymuştur.”

Eylülün bulutlu, ılık günlerinden biri... Akşamdan kalma, günün ilk ışıklarına ilgisiz, birkaç sarhoş var köşe bucakta.

“...ikinci bir emre kadar... sokağa... sıkıyönetim...”

Askerler ellerinde silah, düzen içinde bölük bölükler. Komutanları, genç yüzbaşılar, teğmenler seğırtip duruyorlar oraya buraya. Ötede iki albay, yanlarında birkaç yüzbaşıyla kümelenmiş konuşuyor, değerlendirme yapıyor olmalılar.

Olağanüstü durum, davranışlarına yansımış belli.

Çocuk, baksana, diye bir ses uzanıyor koşturan telaşlı teğmene doğru. Teğmen bir an duralıyor, biri mi seslendi, sola dönüp bakıyor, anıt, *yok kimse, ses mes*, diyor içinden, telsizle yanına çağırın bölük komutanına yöneliyor yeniden.

Albaylardan biri gözünü anıta dikmiş, tanımlayamadığı, içinden çıkamadığı bir şeyin huzursuzluğu içinde kulağını veriyor *tertibine*. Bu anıtta bir tuhafılık var ya, nedir, çıkaramıyor bir türlü. Ortalık yatışırsa, söz, gidip yakından bir inceleyecek...

Askeri araçların homurtusu, nöbet değişimleri... Askerlerin dışında ortada pek kimse yok. Gün ilerledi oysa.

Atatürk (*Kaygılı, düşünceli, bir şey söylemek ister gibi. Ama vazgeçiyor. Sigara aranıyor cebinde.*)

İsmet İnönü (*Soğukkanlı, dikkatle izleyerek çevreyi*) Korktuğum oldu. Ben de bundan korkuyordum işte. Bu millet hiç öğrenemeyecek. (*Ata'nın tepkisini izleyerek.*)

Atatürk (*İnönü'ye dalgın bakar. Sessizliğini sürdürür. Acı çektiğini anlamamak olanaksız.*)

Fevzi Paşa (*Eliyle sol bileğinden tutar Ata'nın. Yüzünden bir şey anlamak olanaksız onun da.*)

Atatürk (*Başını kaldırır. Ortaya*) Bakalım... Bakalım çocuk.

Sıkıyönetim göz açtırmaz. İnsanlar neredelerse orada avlanırlar. Solcular köşeye sıkıştırılıp parçalanır. Manşetler baskınlar, açılan davalar, gözaltılarla doludur. Danışma meclisi kurulmuş, ülkenin bol gelen, fazla demokratik anayasası bedene uydurulmuştur. Yüzde 92 yeni anayasanın referandumla kabul oyudur. Paşalar TV'lerde (hele biri, elebaşı) sıkça arzı endam ederler. Paşaların paşası, tüm ulusu sıfır numara salak sayarak köyün cami hocası gibi vaaz verip durmaktadır ekranlarda, kürsülerde. Eğer sokak köşelerinde, alacakaranlıkta tepelenmemişlerse daha, duyarlı üç beş kişi direnmenin kendilerince bir yolunu buluyor, paçavraya dönüştürülmüş insan onuru geçici bir an için kurtuluyordu.

İnsan avı sürüyordu.

Parmaklar kalkıyor, yasalar ardı ardına çıkıyor, ulusal bağımsızlık sırayla haraç mezat satılıyor, küresel tasarımın omurgasına son omur olarak eklemleniyorduk.

İnsan avı sürüyordu.

Bizim oğlanlar bu işi hem de iyi beceriyordu.

Silahın gölgesinde bu eylül günü... Bulut güneşin önüne geldikçe koyu, yapışkan, ısrarlı bir gölge kentin ve Cumhuriyet meydanının üzerine çöküyordu.

Askeri törenler arttı. Bayraklar daha büyüdü ve dalgalandı. Ülke hiç bu kadar Atatürkçüyü (!) bir arada görmemişti.

Devrimin tüm ilkeleri çiğnenirken bütün resmi bayramlarda daha yüksek perdeden nutuklar çekildi. Kimse kaldırıp başını, anıta ve yontularına bakmadı. Bakanlar da bir şey görmedi zaten.

İnsan avı sürdü. Bir ucundan bakıldığında diğer ucu görünmeliydi ülkenin.

Ayak uyduruldu. Uyuldu. Uyundu.

Cumhuriyet meydanı araçların kornaları, lastik pabuçlarıyla kirlendi. Beyoğlu ve Taksim Cumhuriyet Meydanı da çağa, zamana ayak uydurmalıydı. Yurttaşlar artık yurttaş değil *müşteriydiler* ya da kısa sürede *müşteri* yapılacaklardı.

Yağmur yağdı. Güneş istifini bozmadı pek. Eylül başka eylüllerle yinelendi.

Anıtta üç beş figür güneşin, soğuğun, yağmurun altında, güvercin dışkılarıyla kirlenerek, hortumlarla yıkanıp temizlenerek, bütün bunlara tanıklık ettiler. Çok azdılar, huzursuzdular, üzgün, umarsız... Ama bir gün, diye geçirdiler içlerinden, ama bir gün...

Hafif sakallı, gözlüklü, esmer olanı: *'Abi, ne demek yahu Türk İslam sentezi? Yaşayan Türkçe? Söyler misin, ne demek? Yaşamayan Türkçe nasıl oluyor?'*

Kumral, zayıf uzun boylu arkadaşı: *'Ulusal devrimi geri sarıyor adamlar. Filmi geri sarıyorlar. Anlamayacak ne var!'*

Ekliyor: *'Küresel düzenin Türk İslam Cemahiriyesi...'*

Baba, küçük iki kızına, diz çökmüş, anıtı ve anlamını anlatacak. Vazgeçti, ayağa kalktı. Önce bir çember çizdiler anıtın dolayında. Sonra kuzey cephesinin önünde durdular ve adam yine çömeldi, 8-9 yaşlarında kızlarına anlatacak anlatmasına ama onu engelleyen, durduran bir şey var. Bir kusur, eksik, tedirgin edici bir boşluk, sanki her zaman olduğu yerde bulunmayan bir şeyin takıntısı... *'Bakın kızlar,'* diyor yeni

baştan alarak, ‘*bizim kurtuluş savaşıımız, bu insanların...*’ İnsanlar tamam da nerede onlar? Bir kadın yok muydu sahi, kucağında çocukla. Arkada kişneyen bir at, gemi köpük içinde... Bir direniş, isyan ığılığı duymamış mıydı daha önceleri baktığında bu anıta. Kuvvacılar vardı, ya şimdi? Acaba bu onun bildiğı Cumhuriyet anıtı değil mi? Burası yoksa Taksim Cumhuriyet Alanı değil mi? Yoksa bu kızlar onun çocukları değil mi? Ya kendisi? Ya ben? Ben, ben değil miyim? Ben, yani adım Kurtuluş?..

KORO:

***Ölmek değil yaşamaktı istedikleri
Böylece atılıp korkularının üstüne
Sonra birer birer çekilip gittiler
Umutlarını da beraber götürdüler***

***Ağır tanklar eziyordu çiçekleri
Postallarla çiğnediler gençleri
Bütün köşeleri tutarken haramiler
Yeraltına çekildi direnişçiler***

***Kurtuluş sevinci ölüm getirdi
Gölge ayrı düştü bedeninden
Kendini tanımaz oldu insan
Meydana Babil kulesini diktiler***

KORO HIZINI ALAMADI, EKLEDİ

***‘Bizim oğlanlar’ rodeoya bayıldılar.
Anadan doğma covboy’dılar sanki...
Kemendi bir attılar ama ne attılar.
Geçirdiler sözüm meclisten dışarı,
Sığır, koyun sürüsünün boynuna...***

(Bu laf ağır kaçmadı mı beyamca?)

**Hiç kimse kurtulamadı çobanın elinden,
Çekti mi tankını cebinden,
Doğrulttu mu namluyu bir kez,
Solun s'si bile kurtulmadı elinden,
Öyle vurdu turnayı gözünden.**

**Tabii, kim vurduya giden gitti, ne denir?
Geride can kalmadı avunacak,
Ama avanaklar arttı da taşıtı sınırdan,
Uysal bir insan ırkı yarattılar,
Doğrusu '*bizim oğlanlar*' iyi çalıştılar!**

Hayır, gece beklenmeyecek. Zaten direnişçilerin büyük bölümü ayrılmış çok oldu anıttan. Geriye kalan ve kalmakta ayak direyen, orada oluşları ve duruşlarının önemini bilen ve bilmeyi sürdüren üç beş kişi... Karşı çapraz köşede sıkıyönetim, elinde otomatik silahı, tarıyor gözleriyle tüm alanı. Kuş uçurtmayacak sözde.

Kimlikler?

Günmüş geceymiş önemi kalmadı. Hava kapalı, zaman zaman kuzey yönlü soğukça bir rüzgâr esiyor. Bir yerde çinko oluk çatı çivisi gevşemiş olmalı, estikçe rüzgâr, dalgalanıp ses çıkarıyor. Parmaklık üzerinde martı tek ayak üzerinde üşüyor mu ne? Kediler köpekler de pek görünmüyor. İnsanlar sessiz, ürkek, usul ve tedirgin adımlarla oradan oraya sürükleniyorlar. Hizaya sokulmuş, uslu davranışlar, konuşmalar, bakışlar, geçişler... Elinde direksiyon, Kasımpaşalı deli, otomobil ve korna sesleri çıkararak bu uysallığı yırtıyor uzaktan. *Töbe töbe... Atın şunu içeri!*

Biri görür diye kaygılanmanın...

Sert, kısa bir veda. Anıttan yere sıçrayan iki kavi, yay gövde. Yere çarpmanın, ama tok ayak sesi. Elveda!

Gölgeler uzaklaşıyor.

Toplum iki kesimden oluşuyor. Göremeyecek olanlar bir, görmek istemeyenler iki. Sonuç aynı. Elbette kimi için iyi bu, kimileri içinse kötü.

Şimdi izin verelim, ağır gece sessiz, kapaklanmış günün üzerine iniversin.

8. SAHNE

2 Temmuz 1993, Cuma İnsan Yakma Ayini

Sabahın erken saatleri... Uzaklardan kara bulutlar yaklaşıyor. Doğu ufkunda kümelenmiş bulutlar... Taksim Cumhuriyet Meydanı'ndayız yine.

Dükkân açan çırakların, güne yeni başlayan insanların havada bu beklenmedik kararmaya gözleri kayı kayıverir. Yağmur mu yağacak ne?

Bulut geldiği gibi hızla dağılmış, kentin ve meydanın üzerine düşen gölge kimsenin belleğinde iz bırakmadan geçip gidivermiş, temmuz yine temmuzluğunu yapmış, yükselip, kente artık yukarıdan bakan güneş, ortalığı kavurmaya başlamıştır bile.

Bir ayaküstü atıştıрма yerinde, bangır bangır açık bir televizyonda öğlen haberleri geçiyor. Saat 14.00.

Sunucunun heyecanlı, gergin dili masada oturan müşterilerin ve çalışanların kafalarını kaldırmalarına yol açıyor.

"Sivas'tan az önce aldığımız haberlere göre..."

Ayakta elinde servis tabağı durakalan genç adamın boşta kalan eli önlüğünü avuçlamış, buruşturuyor. Farkında değil. *N'oluyo ya'u?*

Ekrandan ilk görüntüler akıyor. Azmış bir topluluk, tekbirler getirip bir şeyler bağırarak cadde boyunca yürüyor. Arada, *Mezar olacak*, vb. sesler duyuluyor.

Orta yaşlı kadın tam ısıracakken sandviçini gerisin geri bırakıyor tabağına. Ağzındaki lokmayı ne yapacağını düşünüyor. Olanağı yok yutamaz. *Kudurdular yine...*

Güneş kavuruyor. Ülke tutuşmuş ortalık yerinden.

Yangın var. Yangının vaaaaar!

KORO:

Yanık kokusu var havada.

Dağ mı tutuşan, su mu?

Kaç yılın çakal tutkusu,

Bu cehennem?

Göz gözü görmüyor.

Çıra gibi yakılan insan.

Sivas'ta Pir Sultan,

Burada türküler...

Televizyonlardan caddeye taşan sesler. Linç görüntüleri. Yer yer TV önlerinde biriken küçük insan öbekleri. Bir gösteri ya da ayini izler gibi. Biri diğerini dürtüyor: *Ne demiş duydun mu, Şeytan Aziz?..*

Uçta Taksim Anıtı'nı ve meydanı gören geniş açıda Beyoğlu...

Beyoğlu istifini bozmuyor. Bir kapıdan çıkıp bir kapıdan girenler... Belirsiz yönlerde çarpışmalar yaşayarak akan kalabalık. Düzensizlik dikkati çekiyor.

Bir de anıtın bakışından Beyoğlu'na, insanlara bakalım: Umutsuz, bıkkın, kayıtsız yüzler.

Beyoğlu'nun ara sokaklarından birinden, anıta arkaları dönük küçük bir topluluk çıkar. Sıraya girmiş, düzen içinde ilerleyen (ve uzaklaşan) bir topluluk bu. Sessiz, öfkeli adımlarla uzaklaşıyor, gözden yitiyorlar.

Atatürk (*Yüzü acıyla kasılmış, ortaya*) Paşa, bütün olanakları zorla, son sürat, iki tabur gönder Sivas'a. Yetmezse takviye...

Fevzi Paşa (*Kederli*) Ama Paşam...

Atatürk (*Öfkeli*) Aması yok Fevzi. Bunun aması yok. (*Durur. Kendi kendine söyler gibi.*) Bunun aması olmaz. Hatırlasana...

İsmet Paşa (*Acıyla Fevzi Paşa'ya bakarak*) Derhal gereği yapılacak... Merak etmeyin. Değil mi paşam?

Fevzi Paşa (*Direnmekten vazgeçmiş*) Tabii Tabii... Derhal.

Sivil birkaç figür (*Başları eğik, fısıltıyla*) Çok geç artık... Çok...

Atatürk (*Rengi sararmış, güçlkle soluk alıp vererek ve uzaklaşan topluluğun arkasından seslenerek*) Hey, durun, bana bakın! Pes etmek, yılmak yok! Durun! Direnin, teslim olmayın! (*Yanındakilere tutunur. Bitkindir.*)

Dönerci bir yandan elindeki bıçakları bilerken, bir yandan göz ucuyla TV'deki haberleri izliyor. Gelip geçen yağmur bulutları onu da şaşırtmış gibi. *Hayırdır, temmuzun sıcağında...* Eğilip camdan dışarı baktığı sırada hemen ilerideki anıtın heykellerinde *kıpraşmayı* görür gibi olur. *Göz aldanması canım*. Sanki aralarında konuşuyor, bir şeye ya da birine seslenmek istercesine atak, devini içindeler. *Bir telaştır gidiyor*.

Siyah bulutlar uzaklaştı. *Rüzgâr var el'lam*. TV sesi ve müzik birbirine karışmış, yaygara gürültü.

Sıcak ve aydınlık bastırırken uğultu, ses, sokak gürültüsü birden şırp diye kesiliyor. *Ne var? Ne oldu?* Çıt yok. Kent sanki sustu. Yaşam dondu kaldı bir an. İnsanlar bir fotoğrafa yapışmış, nasılsalar öyle kalıvermişler gibi. Renkler, çizgiler artan sıcakla eriyor, akıyor, birbirine karışarak. Görüntüler titreşiyor, bir süre sonra lekeye dönüşüyor, yaygın, baskın bir renksizlikte silikleşiyor. Yaşam bu görüş alanı içerisinde sanki küle dönüşüyor. Çıt yok. Soluklar tutulmuş...

Bu donmuş yaşam perdesinin bir yerinden, bir sokak yırtığından bir cayırtı, böğürtü kopuyor. Biraz önce uzaklaşan ve ne olduğu anlaşılamayan topluluk bu kez anıta doğru bozuk düzen yaklaşıyor. Yaklaştıkça da sesler, çığlıklar dayanılmaz oluyor. Sokağın yırtığından çıkıp gelenlerin, ortasında devinedurdıkları günlük zaman saltık sessizliğini koruyor. Kıpırtısız, donuk, külrengi... Topluluğun renkleri yaklaştıkça belirginleşiyor, parlak, yırtıcı renk cümbüşü tek yaşam belirtisi. Şimdi yüzleri seçiyoruz, maskeler var bu yüzlerde: Asım Bezirci, Behçet Aysan, Metin Altıok, Sehergül Ateş...

Anıtın önüne gelince duruyor topluluk. Tek bir varlığa dönüşüyor. Sesler, renkler yatışıp siliniyor. Şimdi bir yalım, turuncu kızıl bir yangın ve ateşin sesi var yalnızca bu saltık sessizliğin ortasında. Yanan insanlardan oluşan yanık et kokusu... Duman ve is...

Sırtı dönük topluluk düzeni bozulmuyor. Gittikçe uzaklaşırken bir anda teatral bir biçimde, sanki bir buyruk almışlar gibi, tümü birden aniden durup dönüyor ve anıta bakıyorlar. Yüzlerinde Sivas kıyımında ölen ya da kurtulan bütün aydınlarımızın

maskeleri vardır yine. Uzun bir bakışma sürüyor anıtlar arasında. Hüzünlü, sitem içeren, cesur bakışlarla bakmaktadır yüzler birbirlerine. Bir tür vedalaşma. *Ama bu şarkı bitmedi! Bir gün bu hesap sorulacak!*

Yaşam çözülür. İnsanlar kaldıkları yerden yaşamlarını sürdürürler. Sesler yükselir, artar.

Atatürk (*Sol gözünden akan yaş yüzünde bir çizgi. Sol eliyle gözyaşını siler.*)

Fevzi Paşa (*Suskun*)

İsmet Paşa (*Sol eliyle Atatürk'ün bileğinden kavrar. Bir şey söyleyecek gibidir ama söylemez*)

Ortalık bulutların yoğunluğundan iyice kararır yine. Sokağın insanları aynı umutsuzluk ve düzensizlik, belki de kayıtsızlık içerisinde binalara girip çıkarlar.

Bulutlar kat kat, iç içe. Keskin çığlıklar yırtıyor sanki kalın bulutu. Dehşetin sesi.

Dönerci olağanüstü bir şeyler olduğu sezgisiyle içeride müşteri yokluğundan da yararlanarak kapıdaki açık/kapalı levhasını değiştirmeye gider. *En iyisi geçici olarak kapamalı.* Levhayı tersine çevirirken merakla tekrar arkadaki anıta bakar. *Demin gördükleri hayaldi tabii. Yok daha neler!* Ve işte yine... Bu kez yüzündeki ifade korkunç, korkulu... Anıttaki Atatürk yığılır gibi yere çöküyor ve yanındakiler onu yakalamaya çalışıyor. Gördüğü bu. *Allahım, sen aklımı koru!*

Artık sönmeye yüz tutan alevlerden koyu ve kapkara yükselen duman sis gibi çökmüş, meydanın üzerini kaplamıştır neredeyse. Yas ve umarsızlık duygusu sarıyor kenti. Ve yine dayanılmaz bir sessizlik çöküyor.

Yaşam sürüyor.

KORO:

İnsan eti lezzetli,

Doksanüç Temmuz iki

Sivas Madımak Oteli.

Tutuşan türkü, şiir

Âla cennet mezesi.

*Pir Sultan'a ölüm,
İnsanlığa tuzak.
Sazım perdesiz, viran.
Yaşamak vadesiz
Acımasız kundak.*

*Cehennem vaat.
Direnmek fakat
Boynumuzun borcu.
Kulağımı dayadım:
Tıkırdıyor saat.*

*İnat yaşamada,
İnat okumada,
İnat şakımada yine.
Biçilsek de, kırılısak da, yansak da,
İnat inada.*

TARİHE NOT:

2 Temmuz 1993 günü sabah erinde büfesini açan dönerci, kötü geçirdiği gecenin ardından, ne kadar istemese de anıtın bulunduğu yana baktı ve Ata'nın yanında paşalardan ve iki yanda nöbetçi erlerden başka kimse kalmadığını gördü. *Acaba herkes onun gördüğünü görüyor muydu?* O an usundan geçen tek düşünce bu oldu.

9. SAHNE

1 Ocak 2000, Yılbaşı

Bir yer. *Jasmin Cafe*. Özel tasarımı, şık masa sandalyeleri tika basa dolu. Herkes bir şeyler yiyip içiyor, bir yandan da yüksek sesle konuşuyor. Anlaşılmayan seslerin uğultusu, işleyen çenelerin çıkardığı takırtı ve ağız şapırtılarına karışıyor. Durup kulak kabartılsa, sonsuz tekdüze sesi duymak olanaklı...

Taksim süslenmiş. Işıklı düzenlemeler, çamlar, vitrinde ak köpüklü '*Mutlu Yıllar!*'

Aynı zamanda hem yeni yüzyıl hem yeni binyıl...

Jasmin Cafe'nin kaldırırma taşmış masalarından birinde yabancı, sarışın genç bir çift... Kadın ayakucundaki sırt çantasına eğiliyor ve tam o sırada gözünün takıldığı bir şey şaşırtıyor onu.

Hava soğuk ve kapalı...

KORO:

**İnsan yaşar ama yaşadıkça
Unutur neden yaşadığını.
Ötekilere bırakır görmeyi,
Büyümeyi, kocamayı, sevmeyi...
Belki ölürken bilecek kendini.**

Ama iş işten çoktan geçti!

**Üstelik o da ötekilerin ötekisi.
Bilmez kimin için yaşar eder.
Orada anıt, burada küçük ağaç
Boşuna asılıp çeker eteğini...
Belki ölürken bilecek kendini.**

Ama iş işten çoktan geçti!

Kadın Honey, did you also see?

Erkek Did I see what?

Kadın The thing, I saw... Or was it a dream? There is nothing wrong with me, is there?

Erkek What is going on Sue? I don't get anything from what you say.

Kadın The statues over there... Above the monument. They seemed to move... One even lowered his head pretty much towards the other. But I guess for one moment...one...one...

Erkek I think you are very tired today. Let's return to the hotel so that you can take a shower and rest a bit.

Kadın You're right, Jon. Ridiculous!¹⁹

¹⁹ **Kadın** Tatlım, sen de gördün mü?

Erkek Neyi gördüm mü?

Kadın Benim gördüğüm şeyi... Yoksa hayal mi gördüm? Bende bir tuhaflık yok değil mi?

Erkek Neler oluyor Sue? Söylediklerinden bir şey anlamıyorum.

Kadın Şu ilerdeki yontular öbeği... Anıtın üstünde duran... Yontular kıpırdadı gibi. Hatta biri başını bayağı yanındakine doğru eğdi. Ama sanırım bir an...bir... bir...

Erkek Bence bugün çok yoruldun. İstersen dönelim otele, bir duş alır, kendine gelir, dinlenirsin.

Kadın Haklısın Jon. Çok saçma.

10. SAHNE

20 Kasım 2003, Perşembe, Terör

Atatürk yanında duran İsmet İnönü'ye tarihi sorar, saatine bakar.

Biz de şimdi onların yanındayız ve gözlerimizle alanı tarıyoruz. Bakış açımız içerisinde gözümüze çarpan bir şey var. Cadde girişine doğru yukarıdan kuzguni kara saçlarını gördüğümüz genç sayılabilecek ya da öyle görünen kadın (20'li yaşlarında) mavi-ak montunun altında göğsünde sakladığı bir şeyle uğraşıyor. Fermuarı açıyor, bakıyor, kapıyor. Sinirliliği dikkat çekici... Pek olağan sayılamayacak davranışlarını anlamak gerçekten zor. Ne olduğunu buradan göremiyoruz.

Başını sertçe kaldırıyor, anıta, yukarıya bakıyor. Alnı kırışıyor, kaşları çatık, bakışlarında karanlık bir öfke... Kuşku dolu. Yine aynı sertlikle, hışımla kendine dönüyor ve caddeye yöneliyor.

Başını yine kaldırıyor ve yukarıya, bize doğru bir kez daha bakıyor. Bu bakışı nasıl anlatmalı? Öfkeli, kin dolu... Kasılmış yüzüyle dönüyor ve adımlarını hızlandırıyor. Köşeyi dönmeden, birkaç nefret oku daha yollamadan edemiyor bulunduğumuz yere. *Ne alıp veremediği var ki?* Uzaklaştı iyiden, gözden yitti.

Hava bulutlu, ılık... Bulutun arkasından çıkan güneş bir anda aydınlığa boğuyor meydana.

Atatürk (*Kızın arkasından, dalgın, kaygılı bakmaktadır. Sanki önlemesi gereken bir şey var da ne olduğunu bilemiyormuş gibi. Bir elini hafifçe kaldırıp öne uzatarak*)
Şu genç kadını fark ettin mi? Kısa boylu, kara saçlı... Şu ilerideki...

İsmet İnönü (*O yöne bakar dikkatlice.*) Şimdi gördüm. Neden? Bir şey mi oldu? Tuhaf olmasına tuhaf da...ne olduğunu çıkaramıyorum.

Atatürk (*Daha kaygılı, sinirli*) Bir şey olacak İsmet! Bir şey...

KORO:

Ne oldu? Ne olacak?

Ha oldu, ha olacak!

**İnsan kanı,
sulayacak birazdan
kaldırımları.**

Ne oldu? Ne olacak?

Ha oldu, ha olacak!

**Kulakları sağır edecek.
Göz kapakları inecek.
Patlayacak yaşam.**

Ne oldu? Ne olacak?

Ha oldu, ha olacak!

**Canlı, parça etkili bomba,
kıyacak nice insana.
Türküler yine susacak.**

Göğün grisini delen çok katlı otelin girişinde bekleyen üniformalı otel görevlisi rastlantıyla anıttaki belli belirsiz bu devinimi yakalar. Hani, ne olduğunu anlamak için belki daha dikkatle bakacak bakmasına ama şu içi otel müşterisi dolu taksi yanaşmasaydı ve ona anımsatmasaydı asıl görevini. Yekini taksinin sağ arka kapısının koluna sarılıyor. Açıyor kapıyı... Ortadoğu ya da belki Pakistan'lı birileri iniyor. *Görev tamam. Nerede kalmıştı? Ha, şu anıttaki şey...* Azıcık şaşırmış, kuşkulu gözleri anıtı tarıyor. Şimdi buluttan sıyrılmış güneşin parlak ışıkları yolu dolduran pahalı, lüks arabaların üzerinde gözleri kamaştıracak biçimde yansıyor. Yansıyan ışık gözünü alıyor kapı görevlisinin. *Hava da amma sıcak... Yakıyor güz güneşi.* Bir otomobil yanaşıyor. Otomobile doğru yöneliyor. Birkaç adım sonra içinden bir ses bir

an durduruyor sanki onu. Hatta kendini o anda korumalıymış duygusuyla bir kolunu istemeden yüzünü kapatacak biçimde yukarı kaldırıyor. Ve...

Patlama. Sağırıştıran ses. Hava dalgaları, kırılan cam şangırtıları, sarsılan yapılar...

Dehşet. Kısa bir süre sonra... Şaşkın adımlar... Yükselen, başıboş sesler havaya... Cankurtaran çığlıkları... Sirenler... Otel kapı görevlisi arabayla döner kapı arasında bir yerde kilitlenmiş, donmuş kalmıştır.

Gece.

Anıttan süzülen bir gölgenin, nöbetçi erlerden birinin yüzeyde koyu bir leke gibi aşağıya doğru kayarak inmesi ve uzaklaşması... Geceye bulaşmış, yeterince temizlenememiş kanın yükselen, bayatlamaya yüz tutmuş kokusu...

11. SAHNE

**1 Mayıs 2007,
Otuz Yıl Sonra**

Daha birkaç ay öncesinden başlamıştı tartışmalar. Gazeteler, televizyon haberleri, resmi çevreler, devlet adamları, siyasi partiler, sendikalar, sivil örgütler kıyasıya bir meydan savaşı verircesine düşünce (!) açıklıyor, tüm bu uğultu bir süre sonra sokaktan geçen yalın yurttaşa bir köpek ya da kurt sürüsü uluması duygusu veriyordu. O gün geldi işte. Şimdi dananın kuyruğu kopacak, takke düşüp kel görünecekti. Bakalım el mi yamandı, bey mi? Göstericiler mi, devletin güvenlik güçleri mi?

KORO:

**Takke düşecek, kel görünecek,
anlayacak işçi vatandaş,
neymiş nasılmış, o zaman,
devletle dalga geçmek.**

**Düşecek takke, görünecek kel,
mel mel bakacak çoğunluk yine,
iş başındadır malum, gizli el.
Otuz yıldır kokmuş tuz. Kime ne?**

**Ha düştü takke, ha göründü kel.
İndi kalktı cop, ağlattı anasını.
Kararttı, kanattı yine Bir Mayıs'ı...
Göz yaşartan osuruktan bir yel.**

Gümüşsuyu tarafından sesler, uğultular geliyor. Küçük bir kafilé göründü. Bunlar sendika liderleri, siyasiler, bir avuç aydın sanatçı. Duyurmuşlardı 1 Mayıs'ı Taksim'de

kutlayacaklarını, valiliğin yasaklama kararına karşı. Girdiler alana, kümelenmeler arttı. Bir süre sonra Sıraselviler'den, İstiklal Caddesi'nden, Tarlabası Bulvarı'ndan da savsözler meydana ulaşmaya başladı:

"Emekçiye değil çetelere barikat!"

"Kahrolsun faşizm!"

"Çeteler halka hesap verecek!"

"1 Mayıs şehitleri ölümsüzdür!"

"1 Mayıs'a değil çetelere barikat!"

"Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz!"

Anıtın bulunduğu yerden bakınca meydan girişlerinde aşırı bir devingenlik var ve düzenli seslerin yanı sıra karmaşık, değişik sesler kaygı verici. Neler oluyor? Zırhlı, kalkanlı, coplu polis birlikleri barikatlar kurmuş ya da caddelere doğru düzeni bozmadan ilerliyorlar. Giderek yükselen sesler, araya karışan çığlıklar ve artık görüş alanına giren görüntüler... Konu açıklığa kavuşuyor. Bakın, orada biri var. Kışının üzerinde oturakalmış, bir eli başında, kanı eliyle durdurmaya çalışıyor. Biraz ileride Fransız Kültür Merkezi'nin alana açılan köşesinde iki polis canla başla çalışıyor (!) Biri, hamile olduğu belli bir kadını saçından ve yakasından çekerken öteki copla dövüyor ve kadın çığlık çığlığa...haykırıyor. Tarlabası çıkışındaki çiçekçilerin önünde bir meydan savaşı var sanki. Polislerle kadınlı erkekli insanlar birbirlerine girmiş, polis oransız gücünü esirgemiyor, belli ki korumaya çalışıyor yurttaşını. Havada bir koku var. Bu... Bu sakın gaz olmasın, sinir ya da göz yaşartıcı gaz... Tastamam öyle. Polis kitleyi dağıtmak için gaz kullanıyor ve sokak aralarına kaçanlar sıkışıyor, binalara sığınıyorlar. Bakın, Makine Mühendisleri Odası'nın girişine sığınan göstericiler demir parmaklık indirilerek kendilerini korumaya almışlar. Parmaklığın sokak yanında polis... Karşılıklı küfürleşmeler ve hareketler. Gaz yoğunlaşıyor, yalnızca göstericileri değil, bölgenin insanlarını, gelen geçeni etkilemeye başlıyor. Polis meydanı kuşatmış ve önüne gelenin neresi olursa orasına indiriyor copu. Elinde telsizli emniyetçiler, siviller de destek veriyorlar polislerle ve ne yapıp edip dağıtacaklar izinsiz 1 Mayıs'ı. Yaka paça sürükleyip götürüyorlar ellerine geçirdikleri, direnç gösteren göstericileri polis araçlarına. Çocuklar var arada, korkmuş, ağlayan... Gençler öfkeli ve saldırgan... Polise ellerine geçen her şeyi savuruyorlar.

Kimin görünüşte kazanacağı belli... Kaldırım kıyılarında baygınlık geçirenler, yüzlerini, gözlerini buldukları suyla yıkayarak gazın sarsıcı etkisinden kurtulmaya çalışanlar yere serili kalmışlar, kendilerini savunmaktan vazgeçip. Polis için değişen bir şey yok. Önüne gelen canlı ve üniformasız her kıpırtıya bindiriyor, indiriyor, bir daha, bir daha, bir...

DİYALOG:

Atatürk (*Yanında İnönü ve Fevzi Paşa kalmış. Yüzü karanlık, öfkeli*) Paşa, duramayız. Hemen harekete geçilsin. Geçilmeli.

Fevzi Paşa (*Dalgın*) Hemen talimatı geçiyorum paşam, kendinizi hırpalamayın. (*İnönü'ye bir göz atar.*)

İnönü (*Sessiz*)

Anıtın yakın çevresinde insan sesleri birbirine karışıyor ve uğultuya dönüşerek gökyüzüne yükseliyor. Reisicumhur Gazi M. Kemal Atatürk huzursuz, önündeki dehşet tablosunu izliyor. Sanki müdahale edecekmiş gibi, kolları ve başıyla... Yüzündeki acıyı tanımlamak olanaksız... Daha kötüsünü tüm yaşamı boyunca belki görmedi. Aynı annenin ve babanın çocukları ölümüne saldırıyorlar birbirlerine. *Bu... Böyle bir şey kabul edilemez...* Alana inmeli, ayırmalı çocukları ve anlatmalı onları, anımsatmalı bir şeyleri...

Kuşlar meydanı insanlara bırakmış, ürkmüş ve çekilip gitmişlerdi çoktan.

KORO:

**Günlerin bugün getirmediği
özgürlük, barış, sevgi.
Kuşlar bile çekip gitti.**

**Gördünüz mü?
Geride kalan
Al kandır, kan!**

**Bu hep böyle gider mi?
Ülke bir gün çöker mi?
Umut küle döner mi?**

**Gördünüz mü?
Geride kalan
Al kan!**

Akşamüzeri. Yanık kokuları arasında, sessizce savaş alanından geçen iki genç, iş bırakmışlar, eve gidiyorlar. Seçil sittin senedir geçer buradan, Tarlabası'ndan aşağı kıvrılır. Mustafa da öyle... Yakın oturuyorlar. İşyerleri aynı. Olanı biteni görmüş, görmediklerini de ondan bundan işitmişlerdir tabii. Alıp alıp veriyorlar, daha çok da olay çıkarmaya teşne bu milletin derdinin ne olduğuna şaşıyorlar. *Yahu, şurada adam gibi çalış, yaşa. Devlete, polise kafa tutacak ne var? Devlet n'apsın? Herkes canının istediğini yapacaksa... Ohhooo...* Tam sular idaresinin köşesindeler. Mustafa'nın gözü, bunca yıldır her gün önünden geçip de aslında görmediği anıta kayıyor.

-Aaa, o da ne? Heykeller nereye gitmiş? Bunlar daha çok değil miydi lan?

Seçil'i koluyla dürtüyor, anıtı gösteriyor çenesinin ucuyla.

-Ne biliym oğlum, belki bakım makam yapıyolardır. Derdi sana mı düştü?

Yürüyüp geçtiler. *Allah Allah*, dedi içinden Mustafa. Sonra hafif yüksek sesle:
Allah Allah.

1 Mayıs gecesi iki yaşlı yorgun bedenini daha, bin bir güçlkle anıttan süzölüp karanlığın içinde kaybolduklarını, köşelerin müdavimleri dilenciler, sarhoşlar, yurtsuzlar bile ayırımsamadılar.

12. SAHNE

20 Şubat 2011, Umut ve umutsuzluk Üzerine

Soğuk. Arada kar serpiştiriyor. Sabah erkenden başlayan insan ve araç kalabalığı yoğunluğunu yitirmiyor neredeyse. Metro çıkışında kümelenme. Biraz sonra dağılıyor. İnsan akımları buluşuyor, ayrılıyor. Işıktaki bekleyenler. Arada sokak köpekleri görünüyor. Biri insanlarla birlikte yeşil ışığı bekliyor.

Orada burada satıcılar: Simitçiler, gazeteci, iğne iplikçi, çiçekçi...

İnsanların solukları soğukta donmuş, kalın, koyu. Her türden kılık kuşam içindeler. Kapalı, türbanlı kadınlar ilk bakışta dikkati çekecek denli çok.

Güvercinler saçak altlarında...

Tramvay çanını çalarak yaklaşıyor ve duruyor. Paltolarına, kabanlarına gömülmüş yolcular iniyorlar. Anıtı dönen yolcusunu indirmiş tramvay birazdan durakta bekleyen üç beş kişiyi alacak ve dalecek İstiklal Caddesine, çanını çalarak. Vatman beresi ve atkısı arasında güç seçilen gözleriyle her zamanki görüntüyü izliyor, anlamlı herhangi bir yankı taşımadan...

AKM binası derin sessizliği, suskunluğu, neşesizliği içerisinde ve karanlık dört köşe bir kütle biçiminde güneye doğru boşluğu dolduruyor. Havada kışın getirdiklerinden daha fazla ve aslında kederli bir şeyler var. Bakıyoruz ama göremiyoruz. Sığırcık bulutları her zamanki danslarını neden yapmıyor ve karanlık gökyüzünü kanaviçe gibi işlemiyorlar? Gökyüzüne şiir nakışlayan göçmen kuş sürüleri neredeler?

Gezi Parkı yönünde de sessizlik egemen. Ağaçlar çıplak, çınarlar yalnız ve hüznü görünüyorlar. Sanki arada çok eskilerde kalmış bir şarkıya kulak verir gibiler, eğilip bükülüyorlar. Bir yanılsama belki de...

Tramvay durağının arkasında üç beş kişi... Birkaçının elinde buradan okunamayan pankartlar var. Pek zavallı, içler acısı bir görüntü. Bir tepki, protesto ama neye, kime, hangi güç ve ağırlıkla? Orta yaş üzeri insanlar utançla görmezlikten geliyor, içleri kan ağlayarak, başlarını öte yana çevirip hızla geçiyorlar yanlarından. Cılız bir savsöz kulaklara daha erişmeden karla birlikte yere düşüyor ve eriyor.

Meydanda yine kim bilir hangi şirketin tanıtımı için yerleştirilmiş bir uzun araç kasası, onun arkasında havaya karşı şaşırtıcı bir biçimde varlığını sürdüren birkaç çadır... Bu kara yergi olmalı. Binyıl kentinin en yüksek orta yerinde dikilmiş çadırlar... Hemen yolun öte yanında çok katlı lüks otelin heyula gibi yükselen kalın bedeni alanı eziyor.

Sulu kar hızlanıyor. Arada sert rüzgârla ters dönen şemsiyeler, uçuşan saçlar, kendi içlerine gömülmüş sessizce yolu tutmuş insanlar... Kadınların önemlice bir bölümü türbanlı, kapalı...

Birbirini kovalayan, boğan, koşturan bulutlar İstanbul'un üzerine çöktükçe çökerek kentin karanlığını daha da derinleştiriyorlar.

KORO:

**İknan İstanbul'da,
Doğum var kapıda.
Yalancı gebelik mi?
Bağıra çağıra gelen,
Ac'ep ne ki?**

**İkniyor İstanbul.
Kolay değil.
Kuru, kara, kul,
doğuştan cennetlik,
dolmuş ortalık.**

**Suyu gelmiş İstanbul'un,
ac'ip uzamış saçı sakalı.
Ne tadı kalmış ne tuzu.
Bu son günü, ayı, yılı.
Yok daha ötesi...**

İkinkan İstanbul'da
Doğum var kapıda.
Olmasa iyiydi.
Karanlık bu heyula...
Ne ola ki?

Bazen sertçe esen ve sulu kar ataklarını yürüyenlerin bacaklarına çapan rüzgâr oyuklarda, kuytuluklarda uluyor. Kulak kabartmak yeter. Sanki amacını unutmuş, hınçla yuvalandığı, tutsak kaldığı pembe mermeri oymaktan başka bir derdi yokmuş gibi döneniyor çanağımsı, çukurumsu girintilerde. Arada anıtın tabanını çepeçevre şöyle bir dolanıyor, güçlü darbeleri yukarıdaki tek yontuyu yerinden atmak istercesine iniyor arka arkaya. Kar topakları hızla anıtın boşluğuna dalıp bronz yontuya arkasından, sırtından çarparak kırılıp süzülüyorlar aşağıya doğru. Soğukta duruşunu korumaya çalışan ve yapayalnız Atatürk yontusu, kaşları, kirpikleri ıslak, sonsuz ve kederli düşüncelerle dolu gözleriyle pek de soğuğa aldırmadan bakıyor gelen geçenlere. *Herkes gitti, haberleri geliyor arada,* diyor kendi kendine. *Zamanı geldi. Yeniden, yeniden başlamanın, dirilip ayağa kalkmanın zamanı...*

Paltosunun eteği uçuşuyor. Saçı dağıldı rüzgârla. *Ah, bir sigara olsa,* diyor, *bir tek sigara...* Canı öyle sigara istiyor ki...

Anıtın önünden Sıraselviler'e doğru yürüyen sırt çantalı iki genç kız konuşuyor:

1.KIZ *Aaa, orada biri var!*

2.KIZ *Hani, nerede?*

1.KIZ *Mermerin üstünde, görmüyor musun?*

2.KIZ *Sahi kız. Bu havada ne işi var orda, hayret bi'siy!*

1.KIZ *Heykel olmasın?*

2.KIZ *Ne heykeli? Kör müsün, düşecekmiş, uçacakmış gibi adam...*

1.KIZ *Hadi be! Derse geç kalacağız. Bırak saçmalamayı...*

Karanlık erkenden bastırdı. Saçak diplerinden şemsiyeleriyle yürüyenler var. Yer yer su birikintileri, yerinden oynamış taşlar, tramvayın yine çan çan çınıldayan çanı. Kırmızı bir leke, çizgileri netliğini yitirmiş, yağmurla bulanık bir lekeye

dönüşmüş, önce uzaklaşıyor, sonra yaklaşıyor. Çevredeki yapıların çoğunun ışıkları yakılmış bile. Ses yükselticiyle bangır bangır bir ezan sesi meydan ve Gezi Parkı dolayından gelen firma tanıtım duyuru ve konuşmalarıyla karışıyor. Trafikteki araçların gerekli gereksiz korna sesleri de eşlik ediyor. Sarı taksiler yine karşı yolun kenarına dizilmiş. Trafik ışıkları sulu karın arkasında çizik çizik kırmızıdan sarıya, sarıdan yeşile sürekli değişip duruyor. Araçlar, insanlar yığılıyor, çözülüyor. Çoğu kez de birbirine karışıyorlar.

Atatürk sağ eliyle yanağına, alnına dokunuyor. Var mı, burada mı, kendisi mi? Yokluyor. Var. Burada. Kendisi.

Böyle de olmak zorunda, olduğunu düşünüyor. Artık kıpırdamadan sonsuza değin durakalmanın, burada böyle sahte törenlere karşılık vermenin, hinliği, hainliği örtbas etmeye aracılık etmenin sonu işte bugün. Artık eyleme geçmenin, yürüyüp gitmenin, yurttan ve dünyada tüm bu cinayetlere bir son vermenin, hiç değilse dur demenin zamanı... *Off, bir sigara olsaydı şimdi.* Bu rüzgâr, bu soğuk, bu yalnızlık, hastalık, bir şey değil. Gelirdi üstesinden... Yine de gelecek. Şimdi, tam şu anda sigara içmeyi çok isteyip, ama her şeyden çok isteyip bir sigara içemese de...

İnsan ne için yaşar, diye soruyor kendine. Kendi kendine yanıtlıyor: *Bir an için, o en doğru saniye için... Değil mi? Cesaret ne için gerekli? O en son anda görünmek, buradayım, şimdi ve burada demek için. Ya dostlarım, arkadaşlarım... Onlar için de, kendi ıssızlığımın sıcak noktaları, yıldızları, ateşleri... Onları buluşturan çizgi ve çizgideki o resim... Yaşamak, çoluk çocuk, genç yaşlı, dünyanın bütün insanlarıyla el ele, birlikte, barışla, buna baş verip, bunu isteyerek, uğraşarak...* Eliyle iyice ıslanmış yüzünü siliyor. Sol eline konan güvercine dalgın bakıyor bir an. Güvercin uçuşan tüyleriyle havalanıyor hemen. Eliyle yüzünü bir daha siliyor. *Ağlayan bir dünya,* diye geçiriyor içinden. *Oğulları, kızları, çocukları için. Yitikler, yurtsuz kalanlar için ağlayan bir dünya...* Otele doğru kayıyor bakışları: Buz gibi suda insan, çocuk cesetleri. Arkasına dönüp bakıyor: Ölüm kusan kızıl parıltılar. Yerde, sulu sepken yağmurun döğdüğü, bir camı kırık gözlük. İleride suyla çözülüp pembeleşen bir kan birikintisi... Tutukevlerinde çürüyen, yaşama sevinçleri boğulmuş o insanlar... İçinde aşağıdan, ayaklarından yukarıya doğru büyüyen bu isyan, bir isyan, hanidir, aslında çok uzun zamandır yükseliyor. Elleri titriyor. Dudakları iyice incelmış, keskin ve kararlı bir ışık çizgisi. Gözler derin ve anlayış, anlamı çoktan ertelemiş, geride bırakmışlar. Gökyüzüne yöneliyor bakışları. Bulutlar iyice yeryüzüne yakın ve dolu. Bir umut, bir

sığınak, ışığın kaynağı, sonsuz bir cennet yaşamının belirtisini taşımayan bir gökyüzü... *Hayır, hayır*, diyor kendi kendine, *bin kez hayır*... Kulağının duyduğu kendi sesi... *Mucize; yapıp ettiğimizde... Kurtuluş şimdi, burada... Şimdi ve burada.*

Açılar, çevrenler, yapılar, sesler, bulutlar uzaklaştıkça küçülüyor. Anıt bir nokta. Kent, ülke, dünya tufana tutulmuş, sarsıntılar içerisinde, köpük köpük, yeşil kusmukta boğulmuş, safra taşmış sokaklardan, camlardan, kulelerden... Us, yıkıma aracılık ediyor. Duygular birer mal, alınıp satılıyor. Sevgi, dilsiz, kendini anlatamıyor. Yeniden başlamak asla anımsanmayan belki de tek şey. Bellek değişime uğramış, kendini hiçle(ştir)miş... Neyi unutmak istediğini bile unutmuş birer gölgeden, birer nesneden ibaret insanoğlu çözümlerini bile kucağında bir mal olarak buluyor ve herkes birbirini kutluyor, durmadan bir daha doğan her çocuk-canavar için. *Bütün bunlar, bütün, bunlar*, diyor... Elini bir kez daha yüzünden geçiriyor. Kendini korumuyor, hayır. Yağmura, rüzgâra sonuna değin açmış bedenini. Suyla gelen tufan, içinde ağır ağır yükseliyor. Sanki kendisi de tüm varlığıyla, suyun kaldırma gücüyle, yükseliyor, havalanıyor. Yüklemiş beden kafesine, zincirkıran öfkesini, yeryüzünün tüm ezilmesini, sindirilmişini, yitirecek tek şeyi zincir olanları, yüklenmiş, görmeden bakıyor uzaklara:

*“Gözleri çakmak çakmaktı
Yürüdü uçurumun kıyısına kadar,
durdu.
Sanki bıraksalar,
karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak...”²⁰*

Geceyi beklemedi. Niye beklesin ki? Yitirilecek zaman değil.
Şayak kalpaklı adamın beş adım sağında, arkasında paşaların durduğu adam,
Kırbaç gibi inen yağmurun altında
Şahan donuna büründü,
Yaylandı,
Ve sıçradı,

²⁰ Ran, Nazım Hikmet; a.g.y.

Süzölüp kondu yere. Sonra, topraktan güç alıp, açılan, büyüyen, çoğalan kanatlarıyla... Anadolu'ya doğru süzüldü.

Hayır, kimse aldırmadı.

Hayır, hayır! Hiç kimse hiçbir şey görmedi.

Travestiler geçtiler... Çantalı iş adamları... Çarşafalı kadınların olduğu Arap turist kümesi... Üniversite öğrencileri geçtiler... Bir kör adam... Polis ekibi... İçkili insanlar... Bir fahişe... Okula çocuklarını götüren gecekondlu kadınları... Caddenin delileri, uyumsuzları... Memurlar, çıraklar, işçiler... İşsizler geçtiler. Fransız, Ermeni okulu öğrencileri... Balık pazarı esnafından birkaç kişi... Yüksek sesle tartışan bir çift... Elinde dönerli ekmekleriyle gençler... Yaşlı bir kadın, dikkatle yürüyerek... Bir topal adam... Neşeli bir grup... Metrodan çıkıp ışıklarda birikenler... Simit yiyenler... Yanındakine hararetle bir şey anlatan genç kız... Kestaneci... İşportacı... Zabıta aracı... Çöp arabası... İnsanlar ve insanlar ve insanlar... geçtiler.

Kimse bir şey görmedi.

131. SAHNE

**28 Mayıs- 30 Ağustos 2013,
Gezi: Direnişin Günleri**

“Zıpla, zıpla, zıplamayan O!”

Her yaştan binlerce insan, ama en çok da gençler bir ağızdan bağırp havaya zıplıyor, sonra çömeliyorlar. İnsan denizi dalgalanıyor rüzgârda dalgalanan buğday tarlaları gibi. Taksim Meydanı ova.

Gezi Parkı arı kovanı gibi uğulduyor. Gece ateşböcekleri yanıp söndüler gün doğumuna dek. Şimdi gün ortasında parkın görkemli çınarlarının her bir yaprağında yansıyan coşkulu insan yüzü görüntüleri... İnsanlarla ağaçlar kesintisiz sürüyorlar varlıklarını birbirleri üzerine. Kulak verin, acemi gitar tıngırdıyor: *Guantanamera*. İri gövdeli ağacın arkasından görünense *Enternasyonal*’in kardeş elleri. Top atsan uyanmaz, başı küçük çadırın içinde, dizden aşağısı dışarda genç adam. Çadıra sığmamış... Bacaklarında bir saç yığını, kara. Dertop olmuş, kıvrılmış, gözleri kapalı, gülümseyen kız.

Sahra yemekhanesi mi o? Kuyruk oluşmuş, kepçe elinde gönüllü tombulca kadın çorba dolduruyor plastik bardaklara. Arkada derme çatma revir var. Genç doktor direnişçilerden birinin boynundaki yanık lekelerine bakıyor: Biber gazı. Ama böyle etkilemesi, yakması için başka şeyler de olmalı içinde. Doktor ellerini açıp kafasını sallıyor iki yana.

Kuşlar ötüyor. Direnişçilerin sevincine bulanmışlar sanki. Müslüman solcular merdiven başında yere örtü sermiş, namaz kılıyorlar. Neredeyse namaz kılanların arasından atlaya zıplaya geçen çoluk çocuk, diğerleri... Orada bir öbeklenme var. Orta yaşlı, gözlüklü, sakallı biri önünde, yerde bir kitap, heyecanla bir şeyler anlatıyor yöresinde toplanmış kıslı erkekli gençlere.

O da ne? Az ileride, bir yaygının üzerinde kitap yığını, yüzlerce kitap: *GEZİ KİTAPLIĞI*. Kitap almak, bırakmak koşulsuz. Burada para geçmez.

Şuradakileri gördünüz mü? Ağır toplar onlar. Eski tüfek. Çakaralmaz belki. Yüzlerinde hüznle katışık bir gençlik düşü, hevesi. Tam şimdi, şurada var ya, fena halde mutlular. *Gaz ne ki!* Adam olmayacak hiç bunlar. Her yaşta çocuk gibiler.

Aşağıdan, Gümüşsuyu yanından bir gürültü kopuyor. Yine *çArşı*’nın haytaları belli. Yiğit çocuklar. Onları korkutamayacaksın bezirgânbaşı!

*“Sık bakalım,
Sık bakalım,
Biber gazı sık bakalım.
Kaskını çıkar, copunu bırak!
Delikanlı kim, bakalım.”*

Gaz tüpü üzerinde demlik fokurduyor. Plastik, kâğıt bardakla çay, kahve içenler... Azıcık ileride derme çatma, toplanabilir (*portatif*) masa üzerinde soğuk içecekler dağıtan kadın. *Kaç lira portakal suyu? Burada para geçmez. Parayı kaldırdık.* İyiymiş... Ne güzel bir dünya! “*Hava bedava, su bedava.*” Müzik topluluğu. Bas gitar, klarnet, *cajon*. Neşeli, ritmik bir parça çalınıyor. Bir yerden anımsıyoruz. Kıpır kıpır. Dinleyenlerin içinde kendilerini salıp tempo tutanlar, hatta iyiden dans edenler var. Şu kilosuna, yaşına aldırmadan kendinden geçmişçesine sallanan kadını gel de kıskanma. Orada, parkın arka, Nişantaşı yanında bir insan zinciri oluşmuş. Niye ki? Bir ucundan tuttun, yürüyorsun. Erkek-erkek-kadın-erkek-kadın-erkek-kadın-kadın-erkek-erkek-erkek... Uzun kısa, zayıf şişman, genç yaşlı, hatta yer yer çocuk denebilecekler bakla olmuş bekliyorlar. *Ne bekliyorsunuz kardeşler?* Yanıt yeşil kara desenli, iki üç kafa büyüklüğünde elden ele uçan top biçiminde geliyor. Karpuz bu. Elden ele çocuklar, elden ele... Akşam alacası. Birazdan gün iner. Meydan, park, yakın sokaklar bu duru yaz günü için puslu. Neden olacak. Sabahtan beri çalışkan ve pek kahraman polisimiz gaza boğdu kenti. Kokuyu almıyor musunuz? Gözlerinizde yanma yok mu? Başörtülü, yaşlı kadın söylene söylene çıkıyor parkın basamaklarını elinde koca bir torba. Nereye gideceğini bilemez gibi. Sonunda kümelenmiş gençlere soruyor. *Evladım, biraz yiyecek bi’seyler getirdim. Nereye bırakıim? Anneciğim,* diyor biri, *bak şurdan sağa doğru... En iyisi, sen gel benimle.*

Yau, karnım da aç ama eylemcinin simitine, poğaçasına elleşme sen. Çocukların hakkını yeme. İçinden konuşuyor ileri yaşlı, kafası kel bir adam. Yüzünde katılan, hoşnut bir anlatım tüm olan bitene... *Sağ olun be çocuklar! Neydi bu yaşadığınız bizlere? Olmazı oldurdunuz, ölü toprağı dirilttiniz. Olabilirmiş, öğrettiniz.*

Önlüklü doktorlar sağa sola koşuşturuyor. Otelin önünde... baygınlık... çanta... Cankurtaran sesi, acı.

Pat, pat. Polis iki sıra saf tutmuş, caddeye doğru ilerliyor. Önünde TOMA. Tepesinden gaz sıkıyor birikmiş topluluğun üzerine. Çil yavrusu gibi saçılıyor, biraz geriliyor ama anında yine toplanıyor insanlar. Kameralı, mikrofonlu gazeteciler, TV’ciler oradan oraya seğirtip duruyorlar. Bakın meydana çıkarken sağda, *Yutış*’in önünde TV’ci kızla, göstericilerden ikisi dalaşıyorlar. Kız bağıra çağıra, öfkeli; *ben de emekçiyim, haberimi yapıyor, çalışıyorum. Kanalin sahibi değilim ya,* diyor soluk soluğa. Bu kavga bir yere varmaz. Duvarlarda, örneğin hemen karşıda Fransız elçiliğinin duvarlarında eğlenceli, alaylı, yöneticileri makaraya saran, açıktan eleştiren, hatta aşağılayan, söven yazılar... Polis, TOMA caddeye girecek mi ne? Yerler ıslak. Orada burada plastik mermi, gaz fişegi kalıntıları. Gözünü, başını tutarak uzaklaşanlar... Biri limon suyuyla uğraşıyor. Süt, yoğurt... Gözler yanıyor.

*“Biberine gazına,
Copuna sopasına,
Tekmelerin hasına,
Eyvallah, eyvallah!”*

Olsun. Yaşlı adam elinde pet şişeyi gözleri kavrulmuş öğrenciye uzatıyor. *Al, kızım!* İyi de şu tekerlekli sandalyedeki adam polisin önünde kaldı. Ezilecek. Ama tutsak olduğu sandalyesinde, gaz bulutunun içinde, sıırıslıklam olmuş, yine de elini kolunu sallayıp bir yandan haykırarak polise kafa tutuyor. Polisin biri neredeyse indirecek kafasına copu. Öteki engelliyor. *Git işine be! Allah çarpmış zaten!*

Ötede küçük kırmızı bir leke... Leke dalgalanıyor. Kırmızı leke büyüyor, küçülüyor. Büyüyor, küçülüyor. Hey, selam olsun sana, Kırmızılı Kadın!

*“Saldırın bana, utanmadan sıkılmadan.
Gözlerim yanar ama ezilmedim, azalmadım.*

*Özgürüm dedim hâlâ,
Haklıyım dedim hâlâ sana.
İnsanım dedim hâlâ.
Vazgeçer miyim söyle bana.”*

AKM ön cephesi görünmüyor. Bir metrekare boş alan kalmamış. Büyüklü küçüklü dev afişler, pankartlar, yazılar, bayraklarla rengârenk bir yüzey oluşmuş. Çılgılık çılgılığa bir duvar:

Cumhuriyet Anıtı ise deyim yerindeyse sivil kuşatma altında. Çadırlarla sarılı. Piknik havası var. Gerinenler, esneyenler, uyuyanlar, göğsünde yazılı kartonlarla sırt sırta oturanlar... Flamalar, bayraklar, pankartlar anıtın dört bir yanında. Öyle ki yontuların olmaları gereken yerde olmadıklarını anlamak olanaksız. İnsanlar, sınırları bedenlerini aşan bir sevinç aylasıyla birikiyorlar ve sanki topluluk fosforluymuşçasına gökyüzünü aydınlatıyor. Kimsenin enerjisi kendi içinde, akıllı uslu durmuyor. Bulaşıcı, elektrikli, elde olmayan bir akım var insandan insana. *Aaa, şu şey değil mi? Hani tiyatrocı... Canım dizide de oynamıştı. Neydi adı be? İğne atsan yere düşmeyecek*

kalabalığın ortasında bir dalgalanma oluyor. Kürtçüler orada. *Biji Apo!* Sırtını direğe dayıyor adam. Derin derin soluk alıp veriyor. Tasalı. Ne ilgisi var. Gezi direnişinin Kürtçü siyasetlerle ne ilgisi var? Yine karartma mı? TGB'li gençler seslerini yükseltiyorlar beri yanda. *Mustafa Kemal'in askerleriyiz!* Az sonra yatışıyor ortalık. Mücella Yapıcı konuşmasını kaldığı yerden sürdürüyor.

Yerler ıslak. Yağmur yağıyor, bardaktan boşanır gibi değil, hayır. Ama yağıyor. Genç bir çift ıslak zeminde, anıt önünde açıklıkta dans ediyor. Tango mu, modern dans mı, anlamakta güçlük çekiyoruz. İzliyoruz. İnsanların dans ettikleri, şarkı söyledikleri yer burası. Alkışlayanlar oldu. Hafif bir baş eğişle selamlıyor, yeniden konum alıyorlar gündelik giysileri içindeki ikili. Yine dans edecekler. Saçları, yüzleri ıslanmış iyiden. Aldıran kim.

Bir gün mü, hafta mı, ay mı, an mı yoksa. Bulut karası bir sığırcık sürüsü ortasından seyreliyor, açılıyor, yavaş yavaş açılan boşluktan inen bir nesne, indikçe büyüyor. *O da nesi!* Yavaş yavaş iniyor. *Sağa, sağa! Şimdi azıcık öne! Dur, böyle kal! Şimdi çok yavaş, daha yavaş! İndir!* Kim, neyi indiriyor yahu? Bir piyano bu... Gökten düştü. Yerleşti anıtın doğu yönünde, dibine. Gözlerimiz havada, kırpmadan bekliyoruz. Piyaniisti bekliyoruz. O da birazdan iner.

Bir nota havalanıyor. Kanat çırpıyor. Serçe. Küçük bir tur atıyor. Arkasından ikinci bir nota yükseliyor. Beethoven'ın piyano sonatlarından biri olmalı. Sesler, kuşlar artıyor, cıvıldıyor. Birden: Pat. Pat, pat.

Ethem düşünüyor.

Abdullah düşünüyor.

Sonra **Ali İsmail**...

Ahmet arkadan.

Ve **Mehmet**.

Kahraman güvenlik güçlerimiz kırırdayan her şeyi yere indirmeye, canlı her şeyi öldürmeye yeminli sanki. Cadde ve sokaklarda beklenmedik anlarda insanlar birikiyor, koşturuyor, kaçıyor, toplanıyor. Köşelere, sokak içlerine, dükkân, mağaza girişlerine, sokak lambalarının direk diplerine, balkonlara, sandalyelerin oturma yerlerine, simitçinin tezgâhına, ağaçların dallarına çöküyor, birikiyor gaz bulutları. Renkli ışıklar, aykırı, gülünç görünen cadde süsleri, yazılarla dolu duvarlar, reklam panoları, yer yer kırık vitrinler, yine de gezinenler, yerli yabancı, atılan savsözler, polis sirenleri, sıkılan su, pencereden öfke kusan yaşlı kadın, kapalı kepenkler, yerlerde sürüklenen tahta parçaları, parçalanmış, dağılmış çöp torbaları, araba lastikleri, içecek kutuları... Yıkılmış dünyadan bilimkurgu görüntüleri. Maskeli, kameralı, sırt çantalı gençler... Birisi TOMA'yı tekmeliyor, yumrukluyor. Gelenler *çArşı'cılar*... TV Haber sunucusu, *gaz bulunduğumuz yeri de etkiledi sevgili izleyiciler*, derken bir yandan yaşaran gözlerini siliyor. Polisin arka arkaya ses yükselticilerle uyarıları... *Toplanmayın! Dağılın! Yoksa...*

“Şamarı yüzümüze,
Garezi dilimize,
Şerefe hepinize,
Eyvallah, eyvallah!”

Ses, savsöz meydanı inletiyor: ‘Her yer Taksim, her yer direniş!’ Uğultu. Can kurtaran yine. Pat pat. Yaşlı adam düşmüş, başında iki kişi. Pat pat. Üstümüze gelen ölümcül bulut. Aydınlatma fişekleri. Bosch’un tablosundan çıkmış karanlık suratlılar, çıldırmış gibi önlerine çıkan, ellerine geçen her şeyi parçalıyor, yırtıyor, kaldırıp fırlatıyorlar. Çadır ha! Kitap ha! Direniş ha!

Ha!

Ha!

KORO

Yağ satarım, bal satarım,
Ethem²¹ ölmüş, ben satarım:

**Herkes ölü sandı, ölmedik,
Silkeledik ölü toprağı.
Çınarın dibine ektik buğdayı,
Akşamları biçtik aşkla.**

Yağ satarım, bal satarım,
Abdo²² ölmüş, ben satarım:

**Bir can gidip bin can geldik,
Akıttık yukarı doğru suyu.
Geride bırakıp uykuyu,
Kanat çırtık gökyüzüne.**

Yağ satarım, bal satarım,
Ali’m²³ ölmüş, ben satarım:

**Biçildik ama biçimlenmedik,
Bırakmadık düş kurmayı.
Kınayarak yas tutanları,
Dokunup usulca alınlarına.**

²¹ 14 Haziran 2013’te 27 yaşında öldürüldü.

²² 4 Haziran 2013’te 22 yaşında öldürüldü.

²³ 10 Temmuz 2013’te 19 yaşında öldürüldü.

*Yağ satarım, bal satarım,
Ahmet²⁴ ölmüş, ben satarım:*

***Ali'ydik, Ahmet'tik, Mehmet'tik,
Yine yine denerdik kardeşliği,
Korkutmazdı silahlarınız bizi,
Yürürdük şarkılarla kol kola.***

*Yağ satarım, bal satarım,
Mehmet²⁵ ölmüş, ben satarım:*

***Herkes ölü sandı, biz ölmedik,
Yüzümüzde horalanan rüzgârı,
Büyütürken kopmuş halkayı,
Bir daha nakışlarız, bir daha.***

Duyurula! (Davullar çalsın, trampetalar):

Ölüm asla istenmemiş, öldürme isteğinin üzerine yaşamakla, dolu dolu yaşamak isteğiyle yürünmüş, hem herkesin sesinden oluşan uğultulu kardeşlik korusu yükselmiş, hem de her kardeşin şarkılı sesi ayrı işitilmiş, orada bir ilenç, burada bir inilti, ötede sevinçler ayyuka çıkmış, acı sevince bulanmış, bütün şiirler yüreklerden geçmiş, her yaştan kadın ve erkek kendilerini bir başka dünya tasarlarken yakalamış, katilin dili aşılmış, katilin dili kendini sokan akrep ağısı gibi içine kıvrılı kalmış; us, anlak özgürce, sere serpe yayılmış, büyümüş, korkulmamış, hiçbir şeyden (şu devleti elinde tutanların ölüm makinalarından) korkulmamış, analar babalar çocuklarıyla birlikte, sevgililer el ele, yürekler çarpmış, kanın akışı damarlarda aktıkça hızlanmış, bütün uzamlar ve bütün zamanlar değiş tokuş edilmiş, eskideki yeni, yenideki eskiyi bilmiş, bilmiş, bilmiştir.

Bir ara anıtın altlığı üzerinde oluşan boşluğun dolduğu, direnişçi gençlerin oradaki anıtsal topluluğu, bu kez tunç olarak değil, et, sinir ve kemikten ibaret varlıklar olarak canlandırdığı görülmüştür. Günahı vebali söyleyene.

Öte yandan kimi fısıltılar, söylentiler oldu, arttı, dolandı, yayıldı, birbirlerinin kulağına eğilip şunu aktardı insanlar:

*-Kemal Paşa'yı görmüşler gençlerin arasında, doğru mu?
-İsmet Paşa varmış yanında... Öyle diyorlar.*

²⁴ 10 Eylül 2013'te 22 yaşında öldürüldü.

²⁵ 3 Haziran 2013'te 19 yaşında öldürüldü.

-Anıttaki diğer paşalar, ötekiler de orada burada görünmüş, eylemcilere yardım etmişler. Su vermişler, yürümüşler, önderlik yapmışlar, oradan oraya geçmiş, bir görünmüş, bir yitmişler.

-Kendi gözleriyle gören var.

-İki gözüm önüme aksın ki...

-En önde, korkusuz, cesur biri vardı... Atamızdı sanki.

Ve kimse bilemedi bu söylentilerin aslı astarı var mı? Ama *Gezi Direniş'i*nden çok sonra da söylentiler eksilmedi, arttı, sürekodu.

DÖRDÜNCÜ PERDE

1. SAHNE (Yerine ve Zamanına Göre Sürüm 0.0)

32XX mİkE 92, nerÖT ev mulpoT, eklÜ, tneK şümlürütşünÖD

ÖN AÇIKLAMA: Aşağıdaki bölüm tümüyle kurmaca, düşsel olup gerçek zaman, kişi ve olaylarla herhangi bir ilgisi yoktur. Dünyada olmayan, asla olmayacak bir yerde, zamanda ve kişilerle düşünülmüştür. Kişi, zaman ve yer adı benzerlikleri ya da çağrışımları tümüyle rastlantısaldır. Türkçe duyarlılığı içerik gereği biraz gevşetilmiştir.

Cumhuriyetin XXX. yılı kutlama hazırlıkları bir yıldır sürüyor. Cumhuriyetin XXX. yılını törenlerle kutlamak için hiçbir şeyi esirgemedi. Uluslararası gösteri şirketleri büyük büyük işler aldılar, hazırlandılar. *(Rabbim [CC] bugünleri de nasip etti bizlere. Elhamdülillah! Şükürler olsun!)*

Para mı esirgenecekti anlı şanlı, yere göğe sığmaz, son *muhteşem* Türk İslam Cemahiriyesi'nde (TİC)? Anayasa çoktan değişmiş, ülke '*sağlam irade*'yi başkan, daha doğrusu reis yapmış, *şariat hükümleri* yerleştikçe yerleşmiş, muhalefet zırlıtısı diye bir şeyden, çatlak sestten eser kalmamış, herkes ayak uydurmuş, uyduramayanların da *icabına* bakılmıştı, işte böyle güzel güzel yaşayıp gidiyorlardı kullarımız yeni cumhuriyetlerinde ve *ilelebet* de güzel güzel yaşayıp gideceklerdi. Daha nice yüzyıllara! *(Amin!)* Çok şey değişmiş, Cumhuriyet her bakımdan geliştirilmiş, yaralar sarılmış, büyük Osmanlı İslam Cumhuriyeti mirasına haliyle ve hakkiyle sahip çıkılmıştı. Tarihin hakkı tarihe, imanın hakkı imana, reisin hakkı da reise verilmişti. Siz Sezar diye bilin yine. Gariban Hakkı ile Hakkıye'nin hakkı bu arada yine güme gitmişti ya kurunun yanında yaş yanar, artık olurdu o kadar. *(Amin!)*

Güneydoğu sınırimız (*İnşallah!*) güven altına alınmış, bir kuşak gibi denize uzanan din kardeşi (Yüzde 99.9'u Müslüman) Kürt İslam Cemahiriyesi'nin (KİC) kurulmasına stratejik ortaklık sayesinde ramak kalmıştı neredeyse. *(Hayırlara vesile olsun! Amin!)*

İstanbul uluslararası bir payitaht, dünya ticaret merkezi olacağı günleri iple çekiyor, tüm dünya neredeyse elbirliğiyle buna çalışıyordu. *(Hallelujah!)* Dünyanın en büyük küresel şirketleri kentin orta yerine gökyüzünü delen kulelerini dikmişlerdi

çoktan. Hükümet (!) artık yalnızca bir eşgüdümleyen odak işlevi görüyor, her türlü devlet angaryası (bakanlıklar, kamu hizmetleri, merkezi ve yerel yönetim işleri, vb.) uluslararası uzman şirketlere, hatta çoğu kez onların taşeronlarına yaptırılıyor, *yap işlet söğüşlemeyede devam et* modeli devletin yönetsel işlerinde de tıkr tıkr işliyordu. (*Amin! + Hallelujah!*) Müslüman halkımızı ibadetinden alıkoyacak bütün *fuzuli, abesle iştigal* işlerden hamdolsun kurtulmuştuk. Allah'ın en sevgili kullarıydık biz. (*Amin!*)

Geçmişin büyük tartışma ve krizleri çoktan arkada kalmıştı, kimse anımsamıyordu bile. Aslında ikinci cumhuriyetten ve onun miladından söz edebilir, kuruluşu 80'lerden alıp getirebilir, burada *hareketin* büyük öncülerini, liderlerini saymakla da *kadirşinaslık* etmiş olurduk. (*Amin!*) TİC'in ulusal kurucu, dönüştürücü kahramanlarının ilki; kutlu öncülerimiz Yerbakan'ı, komutanlar komutanı Devirenler'i saymazsak, IQ'suyla bin yaşayası, USA'nın 51. yıldızı Degit Mahsusmahal'di. (*Aaamin!*) Yerli (!) demir Lady Tancy Killer de IQ'su bir yana, az Türk-İslam sentezci (!) büyüğümüz sayılmazdı. USA 52'ydi. (*Aaamin!*) Ama asıl kurucu, devrimci büyüğümüz... Halen yaşayan en halis muhlis, 18 ayar Müslüman, insanın Allah affetsin, sümme hâşâ, peygamber dememek için kendini güç bela tuttuğu, IQ'suz bile dünya akıllısı, en Müslüman, 53 ayar liderimiz, gözümüzün nuru, son sultan da nesi, sultanların sultanı, muhteşem Süleymanımız, bir dünya lideri *El Condor* Baba'mız... (*İki kerre Aaamin! Şükürler olsun Rabbime! Hamd ü senalar, hamd ü senalar!*)

Geç Kalmış Adam *Yahu, burası gerçekten Taksim Cumhuriyet Meydanı mı? Şu gördüğümüz şey, fi tarihinden bildiğimiz anıt mı yoksa?*

Anıtın iki yanındaki nöbetçiler de yoktur artık. Anıtta altlığın üzeri boştur. Yalnızca mermer bir yükseltilidir görünen. Bir yanından bakan diğer yanda gökyüzünü görmekte, güvercinler bu boşluktan arada geçip gitmektedir. Eskiye bilenler yine de ayrımı göreceklerdir. Uluslararası bir yarışmayla anıtın mevcut yetersizliği giderilmiş, Türk-ama özellikle İslam *sentezine* uygun restorasyon ve yenilenmesi sağlanmıştır. Şimdi anıt gerçek anlamına kavuşmuş, derin İslam kültürünün *şaşaa ve debdebesini* vurgular olmuştur. Yalaklarından yeşil ışıkla renklendirilmiş sular şırıl şırıl akarken, tepeye bir çelik direk ucunda şemsiye gibi açılan demir kafesli, altı boş, 6 metre çaplı, yine parlak yeşil renkte bir kubbe yerleştirilmiş, kubbenin üzerinde de âlem eksik edilmemişti. Eh, bu âlemin kubbeyeyle birleştiği yerde dört yönde güçlü sesyayarlar

olmasaydı olmazdı. Arada büyük şeyimiz (Şef? Şeyh? Süleyman? *El Condor Papa?* Reis?) buradan kullarına seslenmek *lütfunda* bulunuyor Allah'ın (CC) inayetiyle. (Amin!)

Hemen arkada, kimsenin eskiden görkemli çınarlarıyla güzel bir park (Gezi Parkı) olduğunu anımsamadığı ama herkesin her gün içini deliler gibi doldurduğu, çatlayıncaya patlayıncaya değin tıkınıp üstüne geçirdiği (*Estağfurullah! Hamd olsun! Afiyet bal şeker olsun!*), dünyanın doğudan batıdan bütün markalarının bulunduğu ışıltı alışveriş sarayı U biçimiyle görünmekte. Üç kapılı bu görkemli, bırakın Balkanları, Dünyanın sayılı sosyal mekânı AVM hemen eski su taksiminin (çok eskiydi gerçekten, hiçbir işe de yaramıyordu) olduğu yerdeki görkemli camiyle eşsiz bir çift oluşturuyor, insanları hem bu dünyada hem ötekinde cennetlik kılmanın huzuru, zekâsı ve imanıyla arındırıyordu. (*Çok şükür! Çok şükür!*)

Biraz dikkatli bakan, Taksim AVM'nin tek bir yeşil otun kirletmediği, pırıl pırıl parlak, kırışksız deniz yüzeyi gibi uzanan granit taşlı koca meydana bakan yüzünün üzerinde dönen kule benzeri şeyi görecektir. Zamanında putperestliğin göstergesi yontu konusu, bu büyük, dönen şey (!) yapılırken çok tartışılmış, put olmadığı yönünde gerekli fetva alınmıştı. Zaten porselen gibi pırıl pırıl parıldayan neredeyse yirmi metrelik bir çapla yukarıya doğru konik biçimde yükselen bir geniş etek ve üzerinde semazen duruşuyla Mevlânâ hazretlerinin bedeni, bu dev 35 metrelik *şaheser*, tabii içinde özel İslamik satış noktaları, eğlence, kültür, yeme içme mekânlarıyla, sufi konserleri ve gösteri salonlarıyla büyüleyiciydi. Ama yalnızca bu kadar mı? Ekseninde bir semazen gibi sürekli dönen ve gökyüzüne, insanların üzerine nur saçan anıttan tüm meydana, hatta İstanbul'a Mevlevi ayin müziği yayılıyordu. Tüm kent bu mukaddes ilahi seslerle huşu ve huzur içerisinde sahiden de dertsiz, tasasızdı. (Amin!) Hoş, imansız zındıklara ne anlatsan boş! Şeytana kul olmuş bu Allahsızları yola getirmesini...Şşşşt! Pısssss! (*Allahüekber!*)

İnsanların alışverişlerini yapıp karınları doyduktan sonra ne gerekir? İbadet işte o kadar yakındır. Bu iş de bittikten sonra biraz aşağıda, arka sokaklarda yetkili din görevlileri çok ucuza helâl nikâh kıymak için hazır bekliyorlar. (Bunu İran'dan ihraç etmeyi akıl eden kişi, ne büyük bir iyilik yapmış, toplumu göz göre göre günah işlemekten nasıl da kurtarmıştı. Yeni, ikinci cumhuriyetimiz işte böyle büyüktü, şanlı bir cumhuriyetti. Sosyal meseleleri bir kılıç darbesiyle çözüvermiş, herkesi istemeseler bile cennetlik kul kılmıştı. İnsanları hiç yormuyor, tüm ihtiyaçlarını avlu

etrafından karşılayıp sonsuz uykularını deliksiz kılabilcek gücü taşıyordu TİC'imiz. Ağaç gölgesiyle bile kırıxmamış, süt dök yala meydanı ortalayıp da 360 derece etrafa bakan biri, göğü delen teknoloji harikası gökdelenlerle gurur duymaz da ne yapardı Allah Lillah aşkına? (*Amin!*) Dediklerine göre Manhattan'ı aratmayacak bir bölge olmuş burası... Herkes, hepimiz değerini, kıymetini biliyoruz ve şükrediyoruz halimize. Elbette şu yukarıda sözünü ettiğimiz (*Haşa huzurdan!*) birkaç zındık hariç... Ama çoktan *huruç* eyledi onlar, eylemeyenleri de yeni cumhuriyet canla başla uçuruyor ya da uçuracak zaten. Bunun için büyük dostlarımızın ve kardeşlerimizin kesintisiz desteğine bin şükür yarabbi...(*Amin!*)

Huzur derin, asayiş berkemalken işte geldi çaldı kapıyı XXX. yıl kutlamaları. Kimse neyin XXX. yılı olduğunu bilmez, merak da etmez. Bellekler silinip kazınip temizlenip parlatılalı, gıcır gıcır yenileneli epeyce oldu hani. Zaten tüm ülke sıkça sıtmalı, spazmlı, ayinsel bir kutlama esrimesi içerisinde uzun zamandır ve böyle geçmeyen gün neredeyse kalmadı. XXX. yılda ise son sultanımız efendimizin (*Ömrü uzun olsun! Aaamin!*) ülkeyi işgalden kurtaran ve İslam alemine parmak ısırttıran büyük gazası anılacak, *Millici* isyancılara, teröristlere karşı payitaht ve halifeliğin nasıl bir *mucize* gerçekleştirdiği, kahramanca savaştığı, yani herkesin zaten bildiği, ders kitaplarının yazdığı bu gerçek bir kez daha tüm ülkenin *kullarına* anlatılacaktır. İnşallah yeni isyancıların, yeni kâfirlerin, bilcümle teröristlerin de icabına bakılacaktır. İnşallah hedefler daha büyük, inşallah bir sonraki yüzyılda daha çok yol kat etmiş olarak, daha iyisini yapmak nasip olacaktır. (*Gazamız kutlu olsun! Aaamin!*)

Tören başlamak üzere... Kavuklu, sarıklı, cübbeli bir kalabalık anıtın etrafında, korumalarıyla çoktan yerlerini aldılar bile. Anıtın birinci katındaki boşluğun tabanından çıkmalar yapılarak oluşturulan balkon ve üzerinde kürsü çok hoş doğrusu. Reis (Ki biline, esasında dünyanın reisidir, kimse yanılmasın, yanılıp da pusulayı şaşırmasın!) oradan seslenecek. Bütün dünya dinleyecek bu konuşmayı. Bir yanda değişik, entari izlenimi veren moda harikası üniformalarıyla bir askeri birlik, durduğu yerde sanatçılarımızın yeni koreografileriyle düzenledikleri yarı arabesk, oryantal hareketlerle olağanüstü bir gösteri yapmaktadır. Modern mehteran, yüreklere işleyen kahramanlık menkıbeleri ve ezgileriyle ruhları diriltmekten eksik mi kalacaktı? Asla ve *netekim*, elbirliğiyle hoş meydan seyirliği nice uzun çabanın, emeğin sonucu olarak gözlere ziyafet çekmektedir işte bir süredir... Görüyorsunuz siz de. Yoksa görmüyor musunuz? Ha? Duyamadım! (*Gördük gördük! Çok şükür! Vallahi ve billahi!*)

Bakın, bakın! İslam Cemahiriyemizin Reisi(cumhuru), İslam âleminin biricik halifesi liderimiz basamaklarını şereflendirerek *tevekkülle* merdivenlerden tırmanıyor ve anıtın üst katındaki boşluğun ortasında durdu şu an ve kollarını kaldırıp insanları selamlıyor, sevgili kullarını kucaklıyor. Arada sağ eli göğsünde ya da başparmak kapalı, dört parmak açık havada. Anlamı ne acaba? (*Şu mübarek, nurlu çehreye bir bakın! Binbir kerre Maaşallah!*) Birazdan konuşacak Başımamımız. Her an başlayabilir sözlerine. Ve işte... Besmeleyle, her zaman olduğu gibi, başladı bile, o ne muhteşem konuşma olacak kim bilir?

-Eûzu...

KORO:

İstanbul'a gider iken:

selamün kavlen.

Aden bahçesi

sanki cennetin...

Âmin!

Eser de samyeli,

ehlen ve sehlen,

sabırla tevekkülden:

yedi kapılı kent...

Âmin!

Arkadan sıkılan el,

Ne işlerse iyi işler.

Önden bismillah!

Hayırdır inşallah!

Âmin!

“...duyduk ki ulusalcı eşkıya, millici küffâr, orada burada toplanıyor...imiş isyan... elebaşları da deccal... (Yuh sesleri) halkı... beynelmilel güvenlik güçlerini daha da güçlendirmek... için ihale... vanlı burak nam ... nükleer bilyeleriyle saldırıp... yaşından başından arlanmaz...terörist... öle öle bizi korkutacaklarını... sanıp... sen kimsin bir kere...kendini ne sanıyorsun?... kuvvayı... neymiş?...bizim şanlı ecdad...tarih... sen bi’kere dersimin hesabını...verdin mi?...bir avuç eşkıyasın... gelin dedik izin verdik...cennetimizde...de yer...onlar ne yaptı?...camiye... girmediler mi?...bunlar daha da paralel... en paralel... göz açtırmayacak, açılan gözü...anında çıkaracağız...büyük dostumuz...kardeş...müslüman kurdistan... her türlü işbirliği... (Alkışlar) bunlar neyin gençliği yahu!..çok gördük... şeriatın ulu adaleti... (Alkışlar) adalet arayan varsa...bana gelsin... ille konuşacaksan benden söz et...zındık... kim sana engel oluyor... yoksa konuşma... hem ben her şeyi...söylemiyor muyum?...benim aklımın nesi var?... (Alkışlar) ne istiyorsun?...gel ödeyelim...kömür mü?...beyaz eşya...daha?...beş yaşında kızının başını örtmesini... hiç kimse... engelleyemez... özgürlük istiyorsan... ben sana veririm... yeter ki iste... bak, kurtleri de biz...özgürleştirmedik...mi?...gördün işte... yaptık yuvalarını... allahtan başka korkumuz... siz bu meydanı bilmezsiniz... üç beş çapul... vesayet... ağaç mağaç... bak etrafına... bak da gör... nesini beğenmiyorsun... bütün dünya beğenmiş... yuvanı yapacak senin bu müslüman... sana ne diyoruz biz... müslüman ol... yaşa... daha ne istiyorsun?... Bu diyar, allah’ın bana... dolayısıyla müslümana lütfu... müjdesi... herkes bizim kardeşimiz... ama bazıları... din kardeşimiz... hem, o samsuna çıktığın...ben çok gittim...külliye... yalan... (Yuh sesleri) gel beni dinle, teslim ol... istersen seni yine... bir anıta yerleştirir... bir kaidenin üstüne... oturtur... ileri gitme... o vanlı çocuk da... çok ileri gitti... cebinden çekip nükleer füzeyi... şu gözü dönmüş teröre...hem de kokteylne bak sen!..neymiş...anadoluda...kesilmeden kalmış...gözden kaçmış... üç beş ağaç bulmuşlar da... biz o ağaçları da biliriz... İİÖ’ye talimat... ey şeytan! (Yuh sesleri) seni gizlendiğin yerde... taş... dünya âlem arkamızda... pişmanlık yasası... tövbe... islam cumhuriyetine...sen kim...kafa tutmak kim... İşte o gezmeler...bunun provasıydı... göz açtırdık mı? (Hayıır, sesleri) göz açtırdık mı?... (Hayıır, sesleri) size de göz açtırmayacağız... (Alkışlar) büyük islam cumhuriyetimizi üç beş...çapulcuya... adın cettürk olsa kaç yazar... (Yuuuuhh, sesleri) ininde boğacağız... laikçi dinsizleri...süpüreceğiz dünyadan... güçlü dostlarımızın...sözü var... çoğu da gizli...müslüman...ben biliyorum...kulağıma...siz

*güvenin bana... inşallah gizli dostlarımızın desteği... allahın...hak teâlânın izniyle...
(Amiiiii!) allahın lütfuyla... (Amiiiii!) atı aldık...temmuzu kaptık...üsküdarı nasıl
geçtik...(Alkışlar) işte böyle!..yolumuza taş koyanın...başını aldık...yine alırsız... (Yuh
sesleri) allahüekber!.. allahüekber!.. (Allahüekber sesleri)*

TARİHE KÜÇÜK NOT:

Bir ağaç var.

Ağacın altında ‘*sarışın bir kurda benzeyen*’ biri...

Çevresinde insanlar var: kadınlar, adamlar, gençler, hatta yaşlı insanlar...

Gözlerine baktık, tek tek gözlerine baktık onların...

O gözlerde korkunun zerresi yoktu...

Ama ışık,

ama aydınlık,

ama cesaret,

ama sevgi,

ama kardeşlik ve eşitlik ve özgürlük,-

ama, vardı.

Belli ki tarih onların elleriyle yeniden tarih olacaktı.